

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА
СОЦИЈАЛНУ ИНКЛУЗИЈУ РОМА И
РОМКИЊА У ОПШТИНИ СЕЧАЊ ЗА
ПЕРИОД 2025–2027.**

Сечањ, октобар 2024.

САДРЖАЈ

САДРЖАЈ	1
УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ	2
ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА	3
1. УВОД.....	4
1.1. Методологија и спровођење процеса консултација	5
2. СТРАТЕШКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ	7
2.1 Локална планска документа и јавне политике	7
2.2 Ефекти реализације претходног ЛАП за социјалну инклузију Рома и Ромкиња	8
2.3. Локални институционални оквир у области социјалне инклузије Рома и Ромкиња.....	9
3. АНАЛИЗА СТАЊА.....	10
3.1. Општи подаци о ромској националној мањини у Сечњу	11
3.2 ОБРАЗОВАЊЕ.....	12
3.2.1 Предшколско образовање	12
3.2.2 Основно образовање.....	13
3.2.3 Средње, више и високо образовање.....	16
3.2.4 Локалне политике и праксе у области образовања	17
3.2.5 SWOT анализа у области образовања.....	18
3.3 ЗАПОШЉАВАЊЕ	19
3.3.1 SWOT анализа у области запошљавања	21
3.4 СТАНОВАЊЕ.....	22
3.4.1 SWOT анализа у области становања.....	23
3.5 ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА	23
3.5.1 SWOT анализа у области здравствене заштите.....	25
3.6 СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА.....	26
3.6.1 Локалне политике и праксе у области социјалне заштите	27
3.6.1 SWOT анализа у области социјалне заштите	29
3.7 БОРБА ПРОТИВ ЦИГАНИЗМА И ДИСКРИМИНАЦИЈЕ	29
3.8 ПАРТИЦИПАЦИЈА.....	33
3.8.1 SWOT анализа у области партиципације.....	34
4. ДЕФИНИСАЊЕ ЖЕЉЕНЕ ПРОМЕНЕ	35
5. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И МЕРЕ	36
6. АКЦИОНИ ПЛАН.....	0
7. ОКВИР ПРОГРАМСКОГ БУЏЕТА АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЛАП-а	0
8. ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О СПРОВОЂЕЊУ ЛАП-а	5

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Усвајање Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома и Ромкиња у Општини Сечањ за период од 2025 – 2027. године представља даљи корак локалне самоуправе у правцу стратешког планирања потреба и интереса наших грађана из ромске заједнице. Овај документ почива на анализи релевантних међународних и националних документа, анализи стања, проблема и потреба припадника ромске популације на подручју општине Сечањ.

У складу са тим, Локални акциони план за унапређење положаја Рома обухвата 5 области: образовање, становање, запошљавање, здравствену и социјалну заштита. Реализацијом планираних стратешких мера желимо да постигнемо унапређење услова живота наших грађана ромске националности кроз примену реалних, одрживих и систематских решења.

Намера нам је да, кроз сопствена планирана улагања, као и удруживањем са средствима из других извора, изградимо амбијент за побољшање живота наших суграђана из ромске заједнице. Све активности планирамо да реализујемо у партнерству са свим чиниоцима који су учествовали у креирању овог документа. Није занемарљива ни околност да тиме испуњавамо и прописане формалне услове Европске уније, те се поседовањем овог стратешког документа отварају врата европских фондова за социјалну заштиту, програме и услуге намењене најугроженијем становништву.

Кроз успостављене механизме, посебно преко Координационог тела и Мобилног тима за социјално укључивање Рома и Ромкиња, пратићемо реализацију мера које треба да допринесу остварењу циљева које је поставио Локални акциони план за унапређење положаја Рома 2025 – 2027. на територији општине Сечањ.

Већина Рома и Ромкиња се суочава са друштвеном искљученошћу, сиромаштвом и изложени су отвореној, а још чешће прикривеној дискриминацији, те ЛАП ствара услове за приступ остваривању људских и мањинских права лица ромске националности.

Надамо се да ће све институције, друштвени и приватни сектор, али и сами грађани деловати заједно у циљу реализације задатака и мера овог документа, како би живот свих наших суграђана био бољи и лепши.

Председник општине
Небојша Међанац

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

АП	Акциони план
ДЗ	Дом здравља
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЈП	Јавно предузеће
КЗМ	Канцеларија за младе
КЛЕР	Канцеларија за локални економски развој
КЦ	Културни центар
ЛАП	Локални акциони план
НВО	Невладина организација
НСЗ	Национална служба за запошљавање
НСП	Новчана социјална помоћ
ОВ	Општинско веће
ОКЦ	Образовно-културни центар
ОЦД	Организација цивилног друштва
ОШ	Основна школа
ПА	Педагошки асистент
ППП	Припремно предшколски програм
ПУ	Предшколска установа
РЗС	Републички завод за статистику
РС	Република Србија
СКГО	Стална конференција градова и општина
СО	Скупштина општине
СШ	Средња школа
ЦСР	Центар за социјални рад

1. УВОД

Роми су једна од најугроженијих друштвених група у нашој земљи, те је циљ Владе Републике Србије да кроз удружени напор читавог друштва унапреди њихов положај како би се смањиле неједнакости које постоје између ромске националне мањине и осталог становништва. До сада је на националном нивоу усвојено више стратешких докумената који су имали за циљ да на системски и свеобухватан начин унапреде положај грађана ромске националности. Последњи такав документ предствља *Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022 – 2030.* (у даљем тексту: Стратегија), која настоји интензивирати рад институција на националном и локалном нивоу на плану веће социјалне укључености Рома и Ромкиња и сузбијању њихове дискриминације, кроз стварање услова за пун приступ остваривању људских и мањинских права. Стратегија покрива осам приоритетних области, а то су: борба против циганизма¹ и дискриминације, сиромаштво и социјална искљученост, партиципација, образовање, становање, запошљавање, здравље и социјална заштита. Србија се усвајањем националног стратешког оквира у овој области придружила земљама чланицама Европске уније (ЕУ), будући да је као основу за израду овог документа користила *Оквир ЕУ за националне стратегије за интеграцију Рома* (у даљем тексту: Оквир), који је Европска комисија заједно са Европским парламентом прописала за земље чланице ЕУ. Ово уједно осигурава наставак сарадње и подршке ЕУ Србији на плану унапређења положаја Рома и Ромкиња. Поред поменутог Оквира, национална Стратегија је заснована на важећим стратегијама и прописима којима су уређена поједина питања од значаја за унапређење положаја Рома и Ромкиња у свим областима социјалног укључивања, али и на опредељењу државе да развија програме унапређења положаја Рома и Ромкиња исказаним у *Оперативним закључцима* са семинара „Социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији” и *Акционом плану за поглавље 23.*

Посебна битна новост је та да Стратегија предвиђа децентрализацију послова у вези са инклузијом Рома, те је њоме планирано спровођење великог броја мера управо на локалном нивоу уз наглашавање одговорности локалних органа власти за њихово спровођење. Разлози за ову новину су бројни. Многе јединице локалне самоуправе (ЈЛС) располажу локалним механизмима, као што су координатори за ромска питања, мобилни тимови, педагошки асистенти, здравствене медијаторке, захваљујући којима могу да управљају и спроводе инклузивне јавне политике на локалном нивоу. Такође, Закон о локалној самоуправи обавезује ЈЛС да се старају о остваривању људских и мањинских права на својој територији. Тако се оставривање права на образовање, рад, адекватно становање, примарну здравствену заштиту и социјалну заштиту управо остварује на локалном нивоу власти - посредством органа ЈЛС или локалних испостава републичких органа. Такође, општине и градови поседују информације са терена о реалним проблемима и потребама ромске популације на основу којих лакше могу да планирају и спроводе мере и активности, и да на тај начин отклоне узроке отежаног приступа правима и структурног сиромаштва припадника ромске националности. Све су ово били разлози зашто је **национална стратегија истакла потребу да и локалне самоуправе усвоје локалне јавне политике у овој области**, које ће бити усклађене са њиховим реалним локалним економским и социјалним развојем, те да обучавају стручне тимове који ће бити способни да припреме и управљају спровођењем локалних

¹ Термин је усклађен са националном Стратегијом и представља посебан облик расизма који је усмерен према Ромима и као такав је препознат у међународним политикама и документима под називом “Antigypsyism”. Више детаља је могуће пронаћи на следећим линковима: <https://www.coe.int/en/web/roma-and-travellers/antigypsyism/-/discrimination>, <https://www.enar.eu.org/about/antigypsyism/>, <https://antigypsyism.eu/>

стратегија. Додатна одговорност локалних власти лежи у обезбеђивању средства, како у локалном буџету, тако и из екстерних извора (републички буџет, донаторска средства, ИПА фондови итд.), за успешно спровођење мера социјалног укључивања Рома на својој територији.

Општина Сечањ је први локални акциони план (ЛАП) у овој области усвојила 2020. године са роком важења до краја 2024. године. С обзиром на то да и даље постоји потреба за интензивирањем напора за решавањем бројних проблема који оптерећују ромску заједницу на њеној територији, Општина Сечањ је кроз учешће у пројекту «Подршка одрживим услугама социјалне заштите у заједници и политикама укључивања на локалном нивоу»² почетком 2024. године покренула нов процес стратешког планирања у овој области. Решењем председника општине је формирана радна група за израду новог ЛАП-а, коју су чинили:

- Фодор Маргита, руководилац Одељења за друштвене делатности,
- Шајин Тина, педагошки асистент,
- Николић Катица, координатор за ромска питања,
- Шешлија Јасмина, Дом здравља Сечањ
- Узелац Алекса, Центар за социјални рад
- Кнежевић Петар, Национална служба запошљавања
- Вукоје Зоран, Црвени крст
- Јарић Зоран, Полицијска станица
- Новаковић Зорана, Удружење ромских жена «Ромња»
- Ступар Димитрије, руководилац одељења за опште послове
- Королоја Биљана, руководилац одељења за буџет и финансије
- Јовичић Љиљана, шеф одсека за локални економски развој
- Милошевић Дејана, руководилац одељења за привреду
- Мештровић Ивана, Општинско веће
- Ковачевић Радомир, руководилац одељења за урбанизам.

1.1. Методологија и спровођење процеса консултација

Процес стратешког планирања је био заснован на методологији³ коју је Стална конференција градова и општина развила у оквиру програма “Подршка ЕУ инклузији Рома – Оснаживање локалних заједница за инклузију Рома”, а која је до сада примењена у више од 30 ЈЛС. Сама методологија је усклађена са Законом о планском систему и Уредбом о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика.

Припрема ЛАП-а је подразумевала спровођење *следећих фаза* у процесу стратешког планирања:

1.

Припрему анализе стања са SWOT анализама у седам приоритетних области: борба против циганизма и дискриминације, образовање, запошљавање, становање, здравље, социјална заштита и партиципација,

² Пројекат финансира Европска унија, а спроводе Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Стална конференција градова и општина. Уговорно тело пројекта је Министарство финансија – Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније.

³ „Водич за припрему, буџетирање и праћење локалног акционог плана за инклузију Рома“, СКГО, 2019. www.skgo.org/storage/app/uploads/public/164/508/695/1645086950_SKGO%20-%20Vodic%20za%20inkluziju%20Roma%20za%20web.pdf

2.

Дефинисање визије, општег циља, посебних циљева за сваку приоритетну област, заједно са индикаторима за мерење учинка,

3.

Утврђивање мера које доприносе остварењу посебних циљева заједно са индикаторима за мерење учинка,

4.

Припрему акционог плана којим су детаљно разрађене дефинисане стратешке мере.

Током припреме нацрта ЛАП-а организовано је више радионица и састанака радне групе током којих је израђен нацрт документа:

- 1) Уводна једнодневна радионица – одржана је 09.02.2024. током које је члановима радне групе представљена методологија за израду ЛАП-а, упитник за сакупљање података и договорен временски оквир за израду анализе стања,
- 2) Радионица за ситуациону и SWOT анализу, одржана је 22.04.2024. током које је финализиран нацрт ситуационе анализе и урађена SWOT анализа за свих 7 приоритетних области инклузије,
- 3) Двододневна радионица за израду циљева и мера одржана је 25-26.06.2024. током које су дефинисани визија, општи циљ, посебни циљеве и мере за сваку област социјалног укључивања ромске заједнице, укључујући и индикаторе,
- 4) Завршна радионица за израду акционог плана одржана је 12-13.09.2024. и на њој су за претходно дефинисане стратешке мере утврђене активности, њихови носиоци и партнери, рок за имплементацију, као и средства неопходна за њихову реализацију, укључујући и финансијске изворе.

Консултације са заинтересованим странама и представницима ромске заједнице биле су континуиран процес током израде нацрта ЛАП-а и организоване су од самог почетка израде документа. Превасходни циљ консултација је био прикупљање информација о тренутном стању и проблемима у областима социјалне инклузије ромске националне мањине на територији општине Сечањ, као и добијање повратних информација о предложеним стратешким мерама и активностима чија је реализација планирана у наредне 3 године. Тако су представници ромске заједнице били укључени у Радну групу за израду ЛАП-а, а одржане су и две фокус групе са њиховим представницима.⁴ На фокус групама су сакупљени подаци и коментари на први нацрт ситуационе анализе, али и предлози за стратешке мере и активности које ће се наћи у акционом плану за наредни трогодишњи период. Такође, ромска заједница је учествовала и у процесу јавне расправе о нацрту документа, **која је реализована у периоду од**

Додатно, процес консултација је обухватао и прикупљање предлога, коментара и сугестија заинтересованих страна након израде сваког од четири нацрта, тј. радних верзија стратешког документа, а у циљу провере и побољшања предлога основних решења и унапређења документа јавне политике. У овом делу процеса консултација фокус је био на додатној провери налаза ситуационе анализе, као и на унапређењу утврђених предлога опција и решења са састанака Радне групе, како би се у највећој могућој мери узела у обзир перспектива предлагача.

⁴ Прва фокус група је одржана 24.04.2024. док је друга фокус група одржана 19.09.2024.

2. СТРАТЕШКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

2.1 Локална планска документа и јавне политике

Општина Сечањ је један од учесника у планском систему који у складу са својим надлежностима треба да планира локалне јавне политике, анализира њихове ефекте, припрема и усваја планска документа, спроводи и прати њихову реализацију, као и да вреднује њихове учинке у циљу преиспитивања и унапређења јавних политика у будућности. Пракса стратешког планирања је развијена у општини Сечањ, те је у моменту израде овог ЛАП-а општина имала 5 важећих планских докумената, односно докумената јавних политика, и то:

- План развоја општине Сечањ за период 2022 – 2030. година⁵
- Средњорочни план развоја општине Сечањ за период 2023 – 2025. година⁶
- Стратегија унапређења предшколског образовања и васпитања општине Сечањ 2020 - 2025⁷
- Стратегија руралног развоја пограничних општина Нова Црња, Сечањ и Житиште за период 2024 – 2030.⁸
- Локални акциони план за унапређење положаја Рома 2020 – 2024.⁹

Радна група је током припреме ЛАП-а узела у обзир циљеве, мере и активности дефинисане постојећим локалним планским документима вишег степена општости који се непосредно односе на унапређење положаја Рома и Ромкиња и њихову инклузију у различитим областима, како би се обезбедило да ЛАП буде усклађен са истим. Реч је о **Средњорочном плану развоја општине Сечањ 2023-2025** и **Стратегији унапређења предшколског образовања и васпитања општине Сечањ 2020 – 2025**. У табелама испод су представљени посебни циљеви, мере и активности из наведених докумената.

Табела 1: Посебни циљеви, мере и активности из Средњорочног плана развоја општине Сечањ 2023-2025 који су од значаја за социјално укључивање Рома и Ромкиња

Посебан циљ 2: Подизање стандарда и квалитета живота грађана	
МЕРЕ	АКТИВНОСТИ
Мера 2.4.: Унапређење функционисања организација у друштвеним делатностима	<ul style="list-style-type: none">• Спровођење локалних акционих планова за унапређење положаја избеглих и интерно расељених и социјално угрожених лица
Посебан циљ 3: Ублажавање тренда депопулације општине	
Мера 3.1.: Подршка младим брачним паровима	<ul style="list-style-type: none">• Подршка рађању и родитељству• Превоз ђака средњошколаца и смештај у дому ученика

⁵ Доступан на: <https://secanj.ls.gov.rs/wp-content/uploads/2022/11/PLAN-RAZVOJA-OPSTINE-SECANJ-2022-2030.pdf>

⁶ Доступан на: <https://secanj.ls.gov.rs/wp-content/uploads/2023/07/SREDNJOROCNI-PLAN-RAZVOJA-OPSTINE-SECANJ-2023-2025.pdf>

⁷ Доступна на: <https://secanj.ls.gov.rs/wp-content/uploads/2021/01/Strategija-PU-Secanj-KONACNA-VERZIJA.pdf>

⁸ Доступна на: https://www.novacrnja.rs/media/filer_public/62/86/6286fba1-5ca1-4064-8862-ed6eec481b42/jpsrr23n2.pdf

⁹ Доступан на: <https://secanj.ls.gov.rs/strateska-dokumenta/>

	<ul style="list-style-type: none"> • Превоз деце и ученика са сметњама у развоју¹⁰ и једнократне помоћи за лечење • Бесплатна ужина за децу корисника социјалне помоћи и за треће и свако наредно дете по мајци у породици • Бесплатни уџбеници за прваке
--	---

Табела 2: Специфични циљеви и мере из Стратегије унапређења предшколског образовања и васпитања општине Сечањ 2020 – 2025 који су од значаја за социјално укључивање Рома и Ромкиња

СЦ1: Стварање предуслова за повећање обухвата деце узраста до 5,5 година за 30% у наредних 5 година	
МЕРЕ	АКТИВНОСТИ
М1.1: Подизање свести о битности укључивања свих релевантних чинилаца у ПВО	1.1.1 Промоција значаја раног развоја, учења деце и укључивања у ПВО путем радионица, трибина и јавних наступа у медијима 1.1.2 Организација активности ван редовног плана ПВО (Школица спорта, музичке радионице, језичке радионице) за сву децу узраста 3 до 7 година кроз континуиране активности 1.1.3 Организовање радионица за родитеље и децу (спортске, креативне, истраживачке..) која нису обухваћена ПВО
СЦ2: Унапређење квалитета услуга и повећање броја нових програма	
М2.2: Креирање нових програма који ће обухватити децу која нису обухваћена ПВО, посебно децу из осетљивих група	<ul style="list-style-type: none"> • Нису дефинисане активности за ову меру

2.2 Ефекти реализације претходног ЛАП за социјалну инклузију Рома и Ромкиња

Како је већ наведено, општина Сечањ је по први пут усвојила плански документ у области социјалног укључивања грађана ромске националности који живе на њеној територији 2020. године – ЛАП за унапређење положаја Рома 2020 – 2024. Овај документ је обухватао пет приоритетних области социјалног укључивања Рома у оквиру којих је било планирано укупно 30 мера: образовање – 18 мера, запошљавање – 2 мере, социјална заштита – 2 мере, здравствена заштита – 3 мере и становање – 5 мера. Такође, претходни ЛАП није предвидео износ средства који је неопходан за реализацију планираних стратешких мера, као ни динамику извештавања о спровођењу документа. Додатно, није била предвиђена нити је урађена евалуација тј. вредновање учинака постигнутих реализацијом овог документа на унапређење положаја циљне групе на коју се односио.

¹⁰ У законима и јавним политикама не постоји уједначена дефиниција и класификација инвалидитета и сметњи у развоју. Израз „особе са инвалидитетом“ означава особе са урођеном или стеченом физичком, сензорном, интелектуалном или емоционалном онеспособљеношћу, које услед друштвених или других препрека немају могућности или имају ограничене могућности да се укључе у активности друштва на истом нивоу са другима, без обзира на то да ли могу да остварују поменуте активности уз употребу техничких помагала или служби подршке.

Међутим, на основу података којима располаже координатор за ромска питања у претходном трогодишњем периоду постигнути су одређени резултати у вези са унапређењем положаја Рома у општини Сечањ. Иако је реализација ЛАП-а у доброј мери обухватала период пандемије КОВИД-а 19, општина је интензивно радила на стамбеном збрињавању најугроженијих ромских породица, захваљујући конкурсима ресорног министарства за набавку сеоских кућа у вредности до 10.000 евра, те је више од 20 ромских породица добило нов дом. Такође, набављен је и подељен материјал за унутрашње уређење објеката у којима живе ромске породице, пре свега, за кречење и фарбање и то захваљујући средствима Покрајинске владе АП Војводине. Додатно, у области образовања је остварен напредак, јер су ангажоване две педагошке асистенткиње у основним школама у Неузини и Јарковцу, као подршка ученицима, наставном кадру и родитељима у похађању наставе. Поред овога, одржане су и радионице са родитељима ромских ученика о подизању свести о значају образовања деце, као и правима и обавезама ученика у оквиру пројекта „Учимо да децу научимо“. Сваке године се дели школски прибор првацима, ученицима осталих разреда као и средњошколцима, а здравствена медијаторка је била пројектно ангажована током 2023. године како би се побољшао приступ ромске популације услугама здравствене заштите.

2.3. Локални институционални оквир у области социјалне инклузије Рома и Ромкиња

Сечањ је формирао одређена тела и локалне механизме који имају за циљ да оперативно олакшају приступ остваривању људских и мањинских права, као и социјалну инклузију ромске популације на територији општине. Најпре, формирано је **Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња** (у даљем тексту: ЛКТ) као међусекторско тело са циљем координираног спровођења мера јавне политике усмерених на побољшање положаја Рома и Ромкиња који бораве на територији Сечањ. Такође, ЛКТ има за циљ и покретање процеса израде ЛАП-а за инклузију Рома, као и координацију и надзор над његовим спровођењем. Ово тело чини 9 чланова који су директори и руководиоци следећих локалних институција: Скупштина општине Сечањ, Основна школа „Славко Родић“ Крајишник, Предшколска установа „Полетарац“, Дом здравља „Сечањ“, Национална служба за запошљавање – филијала Зрењанин, Центар за социјални рад општине Сечањ, Образовно културни центар „Сечањ“, Полицијска станица „Сечањ“ и ЈКП „Сечањ“.

У општинској управи је ангажован и **координатор за ромска питања** на основу уговора о делу. Основна улога овог локалног механизма јесте да као представник локалне самоуправе пружа стручну и техничку помоћ ромској заједници која живи на територији општине у циљу решавања проблема и задовољавања њених потреба, те унапређења њеног социо-економског положаја. Координатор за ромска питања учествује и у дефинисању приоритета и прати спровођење локалних стратешких мера за инклузију Рома. Позиција координатора за ромска питања није систематизирана Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у општинској управи.

Такође, у општини је формиран и **Мобилни тим за социјално укључивање Рома и Ромкиња** који ради на подстицању директне примене дефинисаних стратешких мера у локалним органима и установама, обилази ромска насеља на основу утврђеног плана, сарађује са Националним саветом ромске националне мањине и организацијама цивилног друштва, извештава органе јавне управе о проблемима у вези са применом стратешких мера, те припрема иницијативе и пројекте којима се осигурава сарадња локалних организација и партнера у процесу унапређења положаја Рома. Оперативни капацитети Мобилног тима засновани су, пре свега, на чињеници да су његови чланови запослени у локалним институцијама и установама (координатор за ромска питања,

представник Центра за социјални рад, представник Дома здравља, педагошки асистент, запослени у школи итд.) и да непосредно раде на пословима који су у вези са остваривањем права лица ромске националности, те су добро упознати са проблематиком у овој области.

Важне локалне механизме у непосредном раду са ромском заједницом представљају и педагошки асистенти, чији је задатак да посвећено раде на повећању обухвата деце ромске националности у предшколској установи и основним школама, као и да пружају континуирану подршку деци и њиховим родитељима у похађању наставе и превазилажењу тешкоћа са којима се суочавају током школовања. У Сечњу **су ангажоване две педагошке асистенткиње** - у ОШ “ Браће Стефановић” Неузина и ОШ “Вељко Ђуричин” Јарковац и њихов број не одговара потребама општине на чијој територији постоји 10 ОШ и једна Предшколска установа са укупно 8 вртића.

У општини Сечањ **не постоје здравствене медијаторке**, тако да је један део послова овог битног локалног механизма на себе преузео координатор за ромска питања.

3. АНАЛИЗА СТАЊА

Општина Сечањ се налази у источном делу Баната у АП Војводина. Простире се на 523 km² и према резултатима пописа становништва из 2022. године има 10.544 становника, те се убраја у мање општине у Војводини.¹¹ Већ дужи низ година општина се налази међу јединицама локалне самоуправе које спадају у трећу групу развијености, што значи да се на њеној територији остварује БДП у распону од 60 до 80% републичког просека. Сечањ се граничи се следећим општинама: Житиште на северу, Зрењанин на западу, Ковачица и Алибунар на југу и Пландиште на југоистоку. Источна и североисточна граница општине истовремено представља и државну границу са Румунијом са којом је општина повезана граничним прелазом у насељеном месту Јаша Томић.

Општину Сечањ чини њено административно седиште у насељеном месту Сечањ и још 10 насеља: Банатска Дубица, Бока, Бусење, Јарковац, Јаша Томић, Конак, Крајишник, Неузина, Сутјеска и Шурјан.

Демографску слику општине карактерише депопулација и старење становништва, са вредностима које су знатно изнад просечних вредности за АП Војводину и Републику Србију. Укупан пад становништва у периоду 2002 – 2022. година износи 5.833 становника (35,62%), што значи да је општина у последње 2 деценије изгубила више од трећине свог становништва. Просечна старост становника у општини Сечањ, према подацима за 2020. годину, је виша у односу на републички просек (43,42 године) и значајно је виша у односу на ниво покрајине (43,09 године) и износи 45,03 године. Индекс старења становништва у општини је значајно виши у односу на АП Војводину (139,5) и Републику Србију (144,7) и износи 170,8.

Општина је по својим карактеристикама муллитетничка, јер према попису из 2022. године већинско становништво чине Срби са уделом од 68,80%, **док 24,94% чине грађани других националности, међу којима су најбројнији Мађари (10,84%), Роми (6,23%) и Румуни (3,82%)**. Њих 3,42% се није изјаснило о националној припадности, а за 2,84% овај податак није познат.

Табела 3: Етничка структура становништва у Сечњу према попису 2022. године

¹¹ Републички завод за статистику, <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-latn/5-vestisaopstenja/news-events/20230428-konacnirezpopisa/?a=0&s=0>

Национална припадност	Број	Удео у укупном становништву (%)
УКУПНО:	10.544	100%
Срби	7254	68,80%
Албанци	10	0,09%
Бошњаци	2	0,02%
Мађари	1143	10,84%
Роми	657	6,23%
Румуни	403	3,82%
Македонци	32	0,30%
Муслимани	3	0,03%
Немци	23	0,23%
Југословени	48	0,46%
Горанци	10	0,09%
Руси	13	0,12%
Бугари	45	0,43%
Буњевци	3	0,03%
Русини	2	0,02%
Словаци	40	0,38%
Словенци	2	0,02%
Украјинци	2	0,02%
Хрвати	77	0,73%
Црногорци	13	0,12%
Остали	31	0,29%
Нису се изјаснили	361	3,42%
Регионална припадност	71	0,67%
Непознато	299	2,84%

Извор: Попис 2022, Републички завод за статистику

3.1. Општи подаци о ромској националној мањини у Сечњу

Роми чине другу највећу националну мањину у општини Сечањ. **Према резултатима пописа становништва из 2022. у општини живи 657 Рома и Ромкиња (односно 6,23%, од чега је 338 мушкараца - 51,45% и 319 жена- 48,55%).**¹² Међутим, процењује се да је овај број ипак већи и да износи око 700. Велика већина њих живи у сеоским насељима 545 (82,95%), док у урбаном делу општине живи 112 Рома и Ромкиња (17,05%). Бројни су разлози зашто званична статистика није поуздан извор података о броју Рома који живе у Републици Србији, па ни у Сечњу. Према Уставу Републике Србије грађани и грађанке нису дужни да се изјашњавају о својој националној припадности, те се процене углавном заснивају на теренском раду локалних институција и ОЦД које непосредно раде у областима пружања услуга и остваривања и заштите права ромске националне мањине. Поред овога, на неизјашњавање утиче и низ других битних фактора попут: страха од дискриминације, правне невидљивости, етномимикрије, изражене мобилности, социјалне искључености, као и висок проценат

¹² „Национална припадност- подаци по општинама и градовима“, Републички завод за статистику, Београд <https://publikacije.stat.gov.rs/G2023/Pdf/G20234001.pdf>

мешовитих бракова у ромској заједници и асимилација. Такође, на овај број утичу и сталне миграције ромске популације, али и прилив повратника из иностранства на основу споразума о реадмисији.

На територији општине не постоје издвојена ромска насеља, нити подстандардна тзв. нехигијенска насеља, већ ромско становништво живи интегрисано са осталим грађанима у насељеним местима на територији општине, али претежно у објектима лошег квалитета. Слично ситуацији на републичком нивоу, образовна структура ромске популације је најлошија у односу на остале етничке групе. Врло је низак обухват деце ромске националности предшколским образовањем и васпитањем и програмима раног развоја, док ученици ромске националности нередовно похађају основну школу или је рано напуштају. Занемарљиво мали број Рома и Ромкиња је формално запослен, односно највећи број њих ради у сивој економији, најчешће на тешким и сезонским пословима, док су истовремено примаоци новчане социјалне помоћи и осталих права и услуга у области социјалне заштите. Све ово указује на то да се положај Рома у Сечњу не разликује битно од положаја Рома у другим локалним самоуправама у Србији и региону. У односу на укупно становништво проценат неписмених је највиши међу Ромима, док је стопа запослености најнижа. Заступљеност Рома у органима и институцијама јавне управе је безначајна. Сиромаштво је главна компонента социо-културног идентитета Рома и вишегенерацијски друштвени феномен, који се уједно може сматрати и узроком, али и последицом изразито неповољног положаја ромске заједнице. Због укорењеног сиромаштва, Роми имају неједнаке услове у свим сферама друштвеног живота. Роми теже остварују основна људска права, јер наилазе на препреке у обезбеђивању личних докумената, што их чини правно невидљивим. Функционална неписменост родитеља ствара понекад непремостиву препреку за образовање деце. Због нерегулисаних правних односа и лоших услова становања и незапослености, неретко се дешава да Роми у потрази за бољим условима живота траже економски азил у државама Европске уније, док тамошње власти оштро санкционишу досељавање ромских породица. То узрокује њихову депортацију у Србију, често без адекватне документације. Услед оваквог следа догађаја долази до осипања деце из образовног система, која се због насталог дисконтинуитета у образовном процесу тешко враћају и настављају школовање. Породице повратника по реадмисији исељавањем губе право на социјалну заштиту и различите облике социјалних давања, која су им често једини извор прихода. Повратници по реадмисији чија су деца похађала наставу у земљама ЕУ често не поседују сертификате ни сведочанства о похађању наставе или поседују сведочанства која је потребно превести и нострификовати у циљу укључивања деце у образовни систем.

3.2 ОБРАЗОВАЊЕ

3.2.1 Предшколско образовање

На територији општине постоји једна Предшколска установа „Полетарац“ (у даљем тексту: ПУ) која реализује предшколско васпитање и образовање, превентивну здравствену негу, социјалну заштиту и исхрану деце до поласка у школу. Васпитнообразовни рад је органозован за децу узраста од 1 до 6,5 година, укључујући и продужени боравак деце и реализује се поред главног објекта у још 9 објеката у 10 насељених места општине. Према званичним подацима, **у школској 2022/23. години предшколским образовањем и васпитањем у Сечњу је било обухваћено укупно 288 деце, 155 девојчица и 133 дечака, међу којима је било укупно 23 деце ромске националности (7,99%)**. Процент ромске деце која похађају ПВО је значајно у корист

дечака, којих је било 17 (73,91%) у односу на девојчице којих је у посматраној школској години било свега 6 (26,09%).

Табела 4: Број деце која су похађала предшколско васпитање и образовање (ПВО) у школској 2022/23. години у Сечњу

Назив индикатора	Укупан број деце	Број девојчица	Број дечака
Број деце обухваћене ПВО	288	155	133
Број деце ромске националности која су обухваћена ПВО	23	6	17
Број деце узраста 0–3 године обухваћених ПВО	37	23	14
Број деце ромске националности узраста 0–3 године обухваћених ПВО	1	1	0
Број деце узраста 3–5,5 година обухваћених ПВО	147	72	75
Број деце ромске националности узраста 3–5,5 година обухваћених ПВО	7	3	4
Број деце која похађају припремни предшколски програм	104	60	44
Број деце ромске националности која похађају ППП	15	2	13

Даље, анализа показује да **највећи број деце ромске националности која похађају ПВО, заправо, похађа обавезни припремни предшколски програм – 65,22%, док је остале вртичке групе похађало 8 деце, односно 34,78%.** Ако ово упоредимо са осталом децом обухваћеном ПВО, лако се уочава да је много више деце, заправо, обухваћено другим вртићким групама (превнствено групом узраста од 3 - 5,5 година) – 66,42% у односу на ППП који похађа 33,58% деце. **Ово јасно показује да деца ромске националности нису у довољној мери обухваћена програмима раног развоја** који су кључни за нормалан развој и даљи напредак у образовњу на свим нивоима. То јасно показује и податак да је свега једно дете ромске националности узраста од 0 – 3 године похађало вртић, односно 7 ромске деце узраста од 3 – 5,5 година. Такође, васпитачки кадар је идентификовао као један од проблема код деце ромске националности нередовност у похађању ПВО и низак ниво хигијене.

Расположиви подаци показују да сва деца на територији општине у складу са узрастом похађају припремни предшколски програм, **тј. да је обухват деце ППП 100%, укључујући и децу ромске националности.** Предшколска установа је омогућила бесплатан боравак деце ромске националности у својим објектима, али ни то до сада није утицало на повећање броја деце. У ПУ не постоји ниједан педагошки асистент, а према тренутној ситуацији постоји ургентна потреба за ангажовањем педагошког асистента у 2 вртића у којима има највише деце ромске националности - у Неузини и Боки.

3.2.2 Основно образовање

У општини има 8 основних школа које је у школској 2022/23. години похађало **укупно 790 ученика, међу којима је било 160 ученика ромске националности (20,25%).** Од овог броја 84 девојчице и 76 дечака ромске националности похађа основно образовање. Према расположивим подацима, **највише Рома похађа три основне школе – ОШ „Браћа Стефановић“ у Неузини, ОШ „Вељко Ђуричин“ у Јарковцу и ОШ „Жарко Зрењанин“ у Боки,** у којима је у посматраној школској години било укупно

114 ромских ученика (71,25%). У свим школама су за ученике ромске националности обезбеђени уџбеници и бесплатна ужина.

Табела 5: Укупан број ученика и ученика ромске националности у основним школама у школској 2022/23. години у Сечњу

Назив индикатора	Укупан број ученика	Број девојчица	Број дечака
Број деце обухваћене основним образовањем	790	402	388
Број деце ромске националности која су обухваћена основним образовањем	160	84	76

У школама на територији општине се не реализује изборни предмет **Ромски језик са елементима националне културе**, док једно лице поседује сертификат за извођење овог предмета. Иако петину ученика у свим школама чине ђаци ромске националности, у последње три године основе школе нису реализовале ниједан пројекат или програм едукације о правима деце ромске националности, културолошким специфичностима и тешкоћама које отежавају редовно похађање наставе, учење и напредовање ове деце.

Табела 6: Број ученика ромске националности у основним школама на територији општине у школској 2022/23. години у Сечњу

Назив основне школе	Укупан број ученика	Укупан број ученика ромске националности	Девојчице	Дечаки
„Алекса Шантић“ Сечањ	120	15	7	8
„Иво Лола Рибар“ Сутјеска	90	2	2	0
„Славко Родић“ Крајишник	85	17	10	7
„Стеван Алексић“ Јаша Томић	115	10	6	4
„Браћа Стефановић“ Неузина	120	60	36	24
„Вељко Ђурићин“ Јарковац	130	30	12	18
„Жарко Зрењанин“ Бока	85	24	10	14
„Вук Караџић“ Конак	45	2	1	1
УКУПНО:	790	160	84	76

У две ОШ су ангажоване педагошке асистенткиње – ОШ „Браћа Стефановић“ Неузина и ОШ „Вељко Ђурићин“ Јарковац, али то није довољно те постоји потреба за ангажовањем педагошких асистената и у другим школама.

Табела 7: Број ученика ромске националности који су напустили¹³ основну школу по разредима у школској 2020/2021. и 2021/2022. години у Сечњу

Разреди	2020/2021.		2021/2022.		2022/2023.	
	Укупан број ученика	Број девојчица	Укупан број ученика	Број девојчица	Укупан број ученика	Број девојчица
I разред	0	0	0	0	0	0
II разред	0	0	0	0	0	0
III разред	0	0	0	0	0	0
IV разред	0	0	0	0	0	0
V разред	0	0	1	1	0	0
VI разред	0	0	2	2	0	0
VII разред	0	0	0	0	1	1
VIII разред	1	1	0	0	3	3
Укупно (сви разреди):	1	1	3	3	4	4

Извор: Упитник за прикупљање података за потребе израде ЛАП-а за социјалну инклузију Рома и Ромкиња

Према доступним подацима, у претходне три школске године у основним школама је идентификовано осипање 8 ученика ромске националности (све су биле девојчице). Највеће осипање је забележено у VIII разреду који је престало да похађа 5 девојчица у периоду од 2020. до 2023. год. Нема прецизне евиденције о разлозима осипања ових ученица ромске националности из основног образовања и генерално треба бити пажљив приликом тумачења ових података, јер неки ученици своје школовање настављају у другим школама због пресељења у друге општине или иностранство, неки се врате школовању следеће године или након пар година у исте школе које су претходно напустили или настављају образовање у школама за основно образовање одраслих. Поред овог, на нередовно похађање и осипање из ОШ утиче и лош материјални положај ромских породица, те су деца приморана да се врло рано укључе у радне активности, али и низак ниво свести и информисаности родитеља о значају образовања деце. Због честих изостанака из школе деца губе континуитет у учењу и вежбању у школи, док код куће оно готово у потпуности изостаје, те се јављају тешкоће у савладавању читања и писања и мотивисању ученика за наставак школовања. Овај изазов отежава и чињеница да је потребно унапредити сарадњу између наставника и родитеља које треба додатно мотивисати у препознавању значаја образовања. Такође, један од изазова представљају и малолетнички бракови, као и потреба стварања услова за унапређење хигијенских навика деце које су узроковане лошим условима становања, па су деца често изопштена из вршњачке групе и осећају се одбачено.

Функционално основно образовање одраслих (ФООО) се спроводи у ОШ „Браћа Стефановић“ Неузина под називом „Друга шанса“. У школској 2023/24. години овај програм је похађало укупно 45 лица, међу којима су била 32 лица ромске националности (71,11%). Од укупно уписана 32 Рома, програм ФООО је у овој школској години завршило 15 лица, што значи да је проценат успешности 46,88%. Програмом је обезбеђен и бесплатан превоз за све ученике из свих села општине Сечањ.

¹³ Ученик не може да напусти основну школу пошто је обавезна, већ може само да се испише ради уписа у другу школу или да му престане обавеза похађања основне школе када је навршио 15 година.

3.2.3 Средње, више и високо образовање

У општини постоји једна средња школа „Вук Караџић“ која поседује верификована решења за три подручја рада: 1) машинство и обрада метала, 2) трговина, угоститељство и туризам и 3) гимназија, а ученици се школују за један од три образовна профила: гимназија општег тима, економски техничар и аутомеханичар. У школској 2022/23. години укупно 264 младих је похађало средње образовање, међу којима је била 151 девојчица (57,20%) и 113 дечака (42,80%). Сви ученици СШ „Вук Караџић“ имају обезбеђени бесплатан превоз и школски прибор.

Табела 8: Број младих ромске националности обухваћених средњошколским образовањем у школској 2022/23. години у Сечњу

Назив индикатора	Укупан број ученика	Број девојака	Број момака
Број младих обухваћених средњим образовањем	264	151	113
Број младих ромске националности обухваћених средњим образовањем	19	7	12

Анализа показује да међу 264 средњошколаца има само 19 ученика ромске националности (7,2%). Највише њих похађа средњу економску школу – 10 (7 ученица и 3 ученика), док се за аутомеханичара школује тренутно 9 младића ромске националности. У гимназији нема ученика ромске националности.

Прикупљени подаци показују да је 52 младих ромске националности уписало средњу школу путем афирмативних мера у последње три школске године (30 девојака и 22 момка). Најчешћи проблеми који се јављају у средњошколском образовању Рома су нередовност похађања наставе због лошег материјалног и социјалног положаја ученика, немогућност ступања у контакт са родитељима ученика, недостатак подршке у настави у виду педагошких асистената или ментора, као и напуштање школе услед малолетничких бракава.

Табела 9: Број младих ромске националности који су уписани у средњу школу путем афирмативних мера у последње три школске године у Сечњу

Година	УКУПНО УПИСАНИХ	ДЕВОЈАКА	МОМАКА
2020/2021.	21	11	10
2021/2022.	16	8	8
2022/2023.	15	11	4
Укупно све три школске године:	52	30	22

Извор: Упитник за прикупљање података за потребе израде ЛАП-а за социјалну инклузију Рома и Ромкиња

СШ „Вук Караџић“ је 2014. године била укључена у пројекат „Инклузија ромских ученика у средњим школама у АП Војводини“, али у последње три године није реализовала пројекте и програме едукације о правима деце ромске националности,

културолошким специфичностима и тешкоћама које отежавају редовно похађање наставе, учење и напредовање.

Анализа је показала да тренутно нема младих ромске националности из Сечања који похађају више и високо образовање.

На фокус групи са представницима ромске заједнице је истакнуто да је кључни разлог за мали обухват деце ромске националности програмима раног развоја недовољан капацитет Предшколске установе, те да предност за упис имају деца чији родитељи раде, што углавном није случај са ромском децом. Такође, осипање деце из школе је понекад узроковано раном удајом (око 10%), одласком у иностранство, као и помагањем родитељима у свакодневним активностима. Учесници фокус групе су указали и на проблем удаје деце у иностранство под сумњивим околностима. Напомињу да о томе немају званичне доказе, али да могу да наведу неке конкретне примере из окружења. Нажалост, педагошки асистент као ни школа често нису у могућности да предузму одређене законске мере, јер се дешава да породице доносе потврду да се деца налазе код рођака у иностранству. Ромска деца често не испуњавају услове за добијање стипендије на републичком нивоу, те је то један од разлога раног прекида образовања, те је препорука да општина издвоји средства за стипендирање ученика ромске националности као вид подршке и мотивације за завршавање основне и средње школе.

3.2.4 Локалне политике и праксе у области образовања

Из локалног буџета су у последње две школске године финансирани ужина и уџбеници за ученике основне школе, као и превоз за средњу школу. Извршени расходи из буџета по овом основу су представљени у *табели бр. 10* испод:

Врста права	Школска 2020/2021.			Школска 2021/2022.		
	Укупно у динарима	Број деце корисника права	Број деце ромске национал.	Укупно у динарима	Број деце корисника права	Број деце ромске национал.
Уџбеници	/	/	/	735.358,00	/	Сви ученици
Ужина	6.180.599,00	/	Сви ученици	7.181.353,00	/	Сви ученици
Превоз за основну школу	/	/	/	/	/	/
Превоз за средњу школу	7.881.053,00	/	Сви ученици	7.498.021,92	/	Сви ученици
Стипендије за средњошколце	/	/	/	/	/	/
Стипендије за студенте	/	/	/	/	/	/

Извор: Упитник за прикупљање података за потребе израде ЛАП-а за социјалну инклузију Рома и Ромкиња

Као и код већине локалних самоуправа у Републици Србији, општина Сечањ не располаже са тачним подацима о буџетским издвајања на годишњем нивоу за ужину, уџбенике и превоз који се издвајају за ученике ромске националности, али је познато **да ученици основне школе који су примаоци новчане социјалне помоћи или су треће**

дете имају обезбеђене уџбенике и ужину, док сви средњошколци имају обезбеђен бесплатан превоз до школе.

У посматраном периоду није било буџетских издвајања за ученичке стипендије, али је општина покривала трошкове превоза деце основношколског узраста у складу са чланом 189. Закона о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - други закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021 и 92/2023) чији тачни износи по годинама нису били доступни при изради анализе стања.

Такође, у претходном периоду је Организација ромских жена „Ромња“ спровела пројекат „Учимо да децу научимо“ кроз који су организоване 3 радионице за родитеље ромских ученика који похађају II, III и IV разред основне школе са циљем подизања свести родитеља о важности основног образовања, те права и обавеза ученика.

3.2.5 SWOT анализа у области образовања

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ol style="list-style-type: none"> Усвојена Стратегија за унапређење предшколског образовања и васпитања општине Сечањ 2020 – 2025 Средњорочни план општине предвиђа финансијска средства за финансирање активности намењених унапређењу положаја социјално угрожених група Потпун обухват деце ромске националности ППП Ангажоване педагошке асистенткиње у Јарковцу и Неузини Функционално основно образовање у ОШ „Браћа Стефановић“ у Неузини Обезбеђени бесплатни уџбеници, ужина, школски прибор и превоз Бесплатан боравак деце у вртићима Пројекти у области образовања које спроводи Организација ромских жена „Ромња“ Добра сарадња школа са другим институцијама у области образовања Обезбеђена буџетска средства за материјалну подршку ученицима у образовању (уџбеници, ужина, превоз за средњу школу, школски прибор) 	<ol style="list-style-type: none"> Мали број деце ромске националности похађа остале вртичке групе Недовољан капацитет ПУ и давање предности деци чији су родитељи запослени Недостатак педагошких асистената у ПУ у Сечњу и Боки Не реализује се изборни предмет Ромски језик са елементима културе Осипање ученика ромске националности из основног образовања Малолетнички бракови и продаја деце у иностранство Нередовност у похађању наставе Низак ниво личне хигијене ученика Само једно лице поседује сертификат за извођење предмета Ромски језик са елементима културе Основне школе не реализује ниједан пројекат или програм о правима деце ромске националности и тешкоћама са којима се суочавају у процесу образовања Низак ниво свести и информисаности родитеља о значају образовања и лоша сарадња школа са родитељима Ниска стопа завршетка ФООО од стране лица ромске националности (46,88% од броја уписаних) Мали број младих похађа СШ Непостојање педагошког асистента/ментора у СШ Нема студената ромске националности Нису обезбеђене стипендије за ученике основних и средњих школа Није обезбеђен бесплатан превоз за основну школу

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Законска регулатива и националне стратегије у области образовања 2. Афирмативне мере 3. Могућност за запошљавање нових педагошких асистената преко Министарства просвете 4. Стипендије министарства за средњошколце 5. Стипендије Националног савета ромске националне мањине за студенте 6. Донаторски програми и пројекти у области образовања и инклузије ученика из осетљивих група 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Постојање предрасуда и стереотипа према Ромима 2. Честе миграције ромске популације 3. Избијање нове пандемије и прелазак на онлајн наставу 4. Односи Србије са ЕУ 5. Застој у европским интеграцијама 6. Могући светски сукоби

3.3 ЗАПОШЉАВАЊЕ

Према подацима Националне службе за запошљавање (НСЗ) у Сечњу је на дан 31.12.2023. било укупно 1.103 незапослених лица, **од тога 145 незапослених лица ромске националности (13,15%)**. Од овог броја 49,66% чине незапослене Ромкиње (72).

Табела 11: Укупан број незапослених лица и лица ромске националности у Сечњу према евиденцији НСЗ у децембру 2023

Датум		Укупан број незапослених	Број незапослених лица ромске националности
31.12.2023.	Укупно:	1.967	137
	Жене:	1.105	77

Извор: НСЗ

Слично као и у осталим областима социјалне инклузије Рома, званична евиденција у области запошљавања не одговара стварном стању, и претпоставља се да су бројке знатно веће због неизјашњавања по националној основи.

Табела 12: Образовна структура лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ, децембар 2023

Датум	Укупан број	I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII
31.12.2023.	Укупно:	145	140	1	4	0	0	0	0	0	0
	Жене:	72	72	0	0	0	0	0	0	0	0

Извор: НСЗ

Када говоримо о образовној структури незапослених лица ромске националности, **највећи број – укупно 140 лица има завршену само основну школу (96,55%)**. Такође, све регистроване незапослене Ромкиње имају само основну школу (72). Без запослења је и 5 Рома за завршеним II и III степеном средњег образовања. Из приложеног се може

закључити да су незапослени Роми у општини Сечањ неквалификовани радници који годинама раде у „сивој зони“ на сезонским и другим физичким пословима док се истовремено воде на евиденцији НСЗ као незапослени. Такође, реч је углавном о примаоцима новчане социјалне помоћи. У сивој економији Роми раде најтеже и најопасније послове по најнижој цени рада.

Табела 13: Старосна структура лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ, децембар 2023

Датум	Укупан број	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-65	
31.12.2023.	Укупно:	145	4	5	17	22	14	16	15	14	25	13
	Жене:	72	2	4	8	8	6	11	9	6	12	6

Извор: НСЗ

Према званичној евиденцији, највећи број незапослених Рома у 2023. години је био старосне доби од 55-59 године (25), односно од 30-34 године (22). Највећи број незапослених Ромкиња се налази у старосном добу од 55-59 година (12), односно од 40-44 године (11). Млади Роми старосне доби од 15 до 29 година чине око 18% свих незапослених лица ромске националности (26), од чега је око 54% младих Ромкиња (14).

Табела 14: Број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ према дужини тражења посла у Сечњу, децембар 2023

Датум	Укупан број	До 1 год.	Од 1-2 год.	2-3 год.	3-5 год.	5-8 год.	8-10 год.	преко 10 год.	
31.12.2023.	Укупно:	145	37	25	11	24	21	12	15
	Жене:	72	17	11	7	12	13	5	7

Извор: НСЗ

Званични подаци показују да око 17% незапослених Рома на посао чека од 3 до 5 година (24), а да је број оних који на посао чекају дуже од 5 година 33,1%, односно 48 Рома. Међу њима се налази и 25 Ромкиња (52,08%).

Као највећи проблеми у области запошљавања Рома се наводе лоша образовна структура, недостатак личних докумената (правно невидљива лица), неинформисаност о могућностима за запошљавање, као и дискриминација са којом се суочавају Роми приликом конкурисања на посао. Такође, један од проблема јесте и рано ступање у брак, поготово за жене којима мужеве ограничавају активно тражење посла.

Општина Сечањ не усваја локалне политике у области запошљавања, попут вишегодишњег програма запошљавања,¹⁴ **те у последње три године из општинског буџета нису финансиране мере активне политике запошљавања.** То значи да из локалног буџета нису финансиране било какве мере за економско оснаживање и запошљавање лица ромске националности. Међутим, из локалног буџета се издвајају средства за јавне радове и то за ангажовање сезонских радника за потребе ЈКП „Сечањ“. Тако је у периоду од 2020. до 2022. године издвојено између 4 и 7,35 милиона РСД на годишњем нивоу за запошљавање сезонских комуналних радника, а за јавне радове се могу пријавити сви па Роми. Међутим, Роми се по правилу не јављају на конкурсе за јавне радове нити се на тај начин радно ангажују, али су у последњих неколико година 2 Рома запослена у ЈКП.

¹⁴ У ранијем периоду локалне самоуправе су усвајале Локални акциони план запошљавања на годишњем нивоу

Такође, у периоду 2021-2023. год. Роми и Ромкиње из Сечња нису били корисници активних и пасивних мера запошљавања које непосредно реализује Национална служба за запошљавање и које се финансирају из републичког буџета. Такође, општина из свог буџета није финансирала било какве активности које су имале за циљ унапређење запошљивости и запошљавања Рома и Ромкиња, нити су реализовани донаторски пројекти у овој области.

На фокус групи са предствницима ромске заједнице истакнуто је да Роми нису активни тражиоци посла, да их је веома мали број запослен, јер сигурност траже у новчаној социјалној помоћи и/или дечијем додатку, те да су поред тога неформално ангажовани, пре свега на радовима у пољу. Такође, један број њих преферира одлазак у иностранство јер сматрају да ће тамо лакше наћи решење за опстанак породице. Фокус група је указала и на то да Роми нису довољно информисани о програмима / мерама Националне службе за запошљавање и да нису користили могућност преквалификације, доквалификације, субвенција и сл.

3.3.1 SWOT анализа у области запошљавања

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Усвојен ЛАП за унапређење положаја Рома 2020 – 2024 2. Добра сарадња општине са локалним институцијама: школама, НСЗ и ЈКП 3. Јавни радови за ангажовање сезонских комуналних радника 4. Програм ФООО „Друга шанса“ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Висока формална незапосленост Рома и Ромкиња 2. Неажурна евиденција о стварном броју незапослених Рома услед проблема са неизјашњавањем 3. Лоша образовна структура незапослених Рома-неквалификована радна снага 4. Непостојање адекватних радних места на локалном тржишту за неквалификована и нискоквалификована лица 5. Дугорочна незапосленост 6. Радно ангажовање у сивој зони уз коришћење права у области социјалне заштите 7. Недостатак личних докумената 8. Неинформисаност о мерама активне политике запошљавања које спроводи НСЗ 9. Нема Рома међу корисницима мера запошљавања које финансира НСЗ 10. Општине не усваја и не спроводи локалну политику у области запошљавања, нити финансира мере активне политике запошљавања 11. Дискриминација приликом запошљавања 12. Рани бракови 18. Лоше радне навике и тешко мењање свести
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ

<ol style="list-style-type: none"> 1. Програми НСЗ 2. Програми за преквалификацију и доквалификацију које финансирају донатори 3. Долазак нових инвеститора и отварање нових радних места 4. Отварање граничног прелаза са Румунијом 5. Организован превоз радника у фабрике у другим местима у окружењу 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Одлазак Рома у иностранство 2. Светска економска криза 3. Одлазак инвеститора 4. Укидање донаторских програма и пројеката намењених запошљавању осетљивих циљних група
---	--

3.4 СТАНОВАЊЕ

У општини нема издвојених ромских насеља, као ни подстандардних нехигијенских насеља у којима живе Роми. Ромска популација је интегрисана у постојећа насељена места, а највише ромске популације живи у Неузини, Јарковцу, Боки и Сечњу. Сва насеља су покривена урбанистичким плановима. Такође, сва насеља су покривена водоводном мрежом, док канализација постоји на малом делу територије општине и са малим бројем прикључених корисника и то у насељима: Сечањ, Јаша Томић и Крајишник. С обзиром да није изграђен погон за пречишћавање отпадних вода, канализациона мрежа није у функцији, те домаћинства углавном користе септичке јаме. Сва насеља су гасификована и покривена електричном мрежом.

У преко 90% случајева објекти у којима живе ромске породице су у лошем стању. Вишечлане породице живе у малом простору, пуном влаге, најчешће без купатила у крајње неадекватним условима за становање. **Према доступним подацима између 20% и 30% домаћинстава нема струју, због неплаћених рачуна. Сви објекти су легализовани и не постоје нерешени имовинско-правни односи над објектима у којима живе ромске породице.** То је и разлог зашто у општини није успостављен систем за пружање правно-техничке помоћи ромској популацији са циљем озакоњења бесправно изграђених објеката, јер им није ни потребан, а уз то доступна им је бесплатна правна помоћ коју у општини пружају локални службеници.

Општина Сечањ нема локалну стамбену стратегију нити је уредила област социјалног становања. У општини не постоји ни програм за изградњу социјалних станова, а нема ни станова за социјално становање који су у јавној својини општине.

У протеклом периоду општина из свог буџета није финансирала мере за унапређење стамбених услова најугроженијих ромских породица, али је настојала да реши стамбено збрињавање најугроженијих породица кроз куповину сеоских кућа са окућницом које је финансирало ресорно министарство. **На тај начин је стамбено збринато преко 20 ромских породица, али многи од ових објеката су већ након две-три године потпуно рунирани иако су у моменту куповине били сасвим функционални.** Такође, захваљујући средствима добијеним од Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова обезбеђена је набавка средстава за унутрашње уређење објеката у којима живе Роми – полудиспрезије, боје, четке и сл.

Учесници фокус групе су истакли потребу за изградњом комплетне канализационе мреже у општини, па и у насељима у којима живе Роми.

3.4.1 SWOT анализа у области становања

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Формирано ЛКТ за социјално укључивање Рома и Ромикиња 2. Усвојен ЛАП за унапређење положаја Рома 3. Не постоје нехигијенска насеља у којима живе Роми 4. Добра покривеност урбанистичком документацијом насеља 5. Водоводна мрежа постоји у свим насељима 6. Објекти у којима живе Роми су легализовани 7. Искуство у стамбеном збрињавању најугроженијих породица кроз конкурсе за набавку сеоских кућа 8. Искуство у подели материјала за кречење и уређење стамбеног простора 9. Бесплатна правна помоћ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Слаба покривеност општине канализационом мрежом 2. Непостојање стамбене стратегије 3. Непостојање станова за социјално становање у јавној својини општине 4. Непостојање здравствене медијаторке 5. Лоше физичко стање објеката у којима живе ромске породице (90%) 6. Скоро трећина ромских породица нема струју због дуговања (20% - 30%) 7. Низак ниво стамбене културе ромских породица 8. Из буџета општине се не издвајају средства за унапређење услова становања најугроженијих породица
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Конкурси покрајинских и републичких институција за решавање стамбеног питања и унапређење услова становања 2. Долазак нових инвеститора и отварање већег броја радних места за неквалификовану радну снагу 3. Донаторски програми социјалног становања (УНОПС, ЕУ, ГИЗ,..) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Честе миграције ромских породица 2. Климатске непогоде и оштећење постојећих објеката у којима живе Роми 3. Усвајање европске регулативе и немогућност њихове локалне примене 4. Завршетак европских пројеката везаних за унапређење стамбених услова становања социјално угрожених породица

3.5 ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Право на здравствену заштиту Роми и Ромкиње могу остварити у примарној установи здравствене заштите - Дому здравља „Сечањ“, који своје услуге грађанима пружа у згради Дома здравља у Сечњу, као и у 7 здравствених станица и 2 амбуланте које покривају сва насељена места у општини. Свака здравствена станица у свом саставу има ординацију опште медицине, стоматолошку службу и амбуланту. Нема прецизних података о здравственом стању и корисницима услуга здравствене заштите ромске националности, јер се здравствена евиденција не води према националној припадности пацијената.

У Сечњу није основан Савет за здравље нити постоји важан локални механизам за инклузију Рома оличен у раду здравствених медијаторки. Оне представљају важану спону у ефикасном повезивању здравственог система и грађана неформалних ромских насеља, како би се омогућио што бољи увид здравствених установа у стање у овим насељима и повећао број правовременог јављања лекару. Оне воде евиденцију о здравственом стању житеља неформалних насеља, раде на подизању свести о неопходности вакцинације деце, о значају правилне исхране, хигијенских навика, заштити од заразних болести, планирању породице, као и о штетности психоактивних супстанци. **Један део задатака здравствене медијаторке је на себе преузео координатор за ромска питања, јер тренутно не постоји особа у општини која задовољава услове за ту позицију,** али је у наредном периоду свакако потребно обезбедити особу за здравствену медијацију између ромске заједнице и здравствених установа.

Званична статистика на републичком нивоу указује да је стопа смртности код ромске популације виша него код других националних мањина у Србији, а просечни животни век 12 година краћи у односу на просек. Процењена стопа смртности одојчади у ромским насељима износи 13 на 1000 живорођене деце, што је дупло већа стопа смртности од националног просека. Захваљујући увођењу здравствених медијаторки, смањена је смртност ромске одојчади за 50%, а значајно је повећан обухват имунизацијом деце у ромским насељима (узраста 24-35 месеци) са 44% у 2014. години на 63% у 2019. години. Према расположивим подацима у Сечњу је за нијансу боља ситуација по овом питању у односу на остатак Србије, јер према проценама ДЗ Сечањ **обухват деце ромске националности имунизацијом износи 70%, док је стопа имунизације деце из опште популације 85%.** У сваком случају, и даље има довољно простора да се ради на подизању стопе вакцинације деце ромске националности, јер је она и даље нижа за 15% у односу на стопу вакцинације друге деце у Сечњу.

У Сечњу готово сви Роми и Ромкиње имају здравствену књижицу (око 99%), **али релативно мали број њим има изабраног лекара (око 20% Ромкиња и око 40% Рома).** Такође, **низак је и обухват Ромкиња редовним гинеколошким прегледима и према процени он износи око 30%, док је нешто бољи обухват трудница редовним прегледима,** па тако свака друга трудница ромске националности редовно посећује гинеколога (50%). Према доступним подацима, Ромкиње углавном нису заинтересоване за превенцију нежељене трудноће, већ се лекару најчешће јављају због прекида нежељене трудноће.

Позитиван тренд се уочава код обухвата деце систематским прегледима, па се процењује да је око 95% деце ромске националности обухваћено овим прегледима. Такође, **скоро све мајке и деца ромске националности (99%) су обухваћене патронажним посетама.** У ДЗ је 2019. године успостављено Саветовалиште за омладину и породице, а процењује се да око 10% ромске популације користи услуге овог саветовалишта. Саветовалиште има за циљ да промовише здрав начин живота, пробуди свест код људи о превенцији и очувању здравља, редовном одласку на прегледе и разбијању стереотипа о здрављу.

На нивоу општине нису рађена посебна истраживања о здравственом стању ромске популације, нити је о томе могуће пронаћи податке у здравственој евиденцији која се не води према етничкој припадности. Али за добијање потпуније слике се можемо ослонити на званична истраживања на нивоу републике,¹⁵ која као негативне факторе који утичу на здравље лица ромске националности наводе: сиромаштво, лоше животне услове,

¹⁵ Србија- ромска насеља - Истраживање вишеструких показатеља 2019., доступно на: https://www.stat.gov.rs/media/5611/mics6_izvestaj_srbija.pdf

друштвену искљученост и смањену доступност здравствене заштите. То пре свега утиче на повећану смртност деце. Сиромаштво је око 6 пута распрострањеније и чак 10 пута дубље него у општој популацији. Неухрањеност деце из ромских насеља је неколико пута већа у односу на просек за Србију (8% потхрањене деце у односу на нешто мање од 2% у општој популацији). Све ово указује на неопходност предузимања активности на повећању знања и информисања о правима на здравствену заштиту, о здрављу и здравим стиливима живота у ромској популацији са посебним акцентом на унапређење здравствене заштите деце и жена у репродуктивном периоду.

У претходном периоду општина из свог буџета није финансирала било какве активности које су имале за циљ унапређење здравственог стања ромске популације, нити су реализовани донаторски пројекти у овој области.

На фокус групи са представницима ромске заједнице је истакнута потреба за организовањем радионица на којима би се указало на значај превентивних прегледа.

3.5.1 SWOT анализа у области здравствене заштите

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Разграната мрежа здравствених установа на територији општине 2. Скоро сви Роми имају здравствену књижицу (99%) 3. Висок обухват деце ромске националности систематским прегледима (95%) 4. Већина мајки и деце ромске националности је обухваћена патронажним посетама (99%) 5. Успостављено саветовалиште за омладину и породице 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Не води се здравствена евиденција о пацијентима према етничкој припадности 2. Није основан Савет за здравље 3. Није ангажована здравствена медијаторка 4. Стопа имунизације деце ромске националности (70%) је мања у односу на осталу децу (85%) 5. Низак обухват Ромкиња редовним гинеколошким прегледима (30%) 6. Само половина трудница ромске националности одлази на гинеколошке прегледе (50%) 7. Незаинтересованост Ромкиња за превенцију нежељене трудноће већ само за прекид трудноће 8. Мали број Рома и Ромкиња има изабраног лекара 9. Мали број Рома користи услуге Саветовалишта за омладину и породице (10%) 10. Нису рађена истраживања о здравственом стању ромске популације у општини 11. Из општинског буџета се не издвајају средства за активности унапређења здравља Рома
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ

<ol style="list-style-type: none"> 1. Организовање превентивних прегледа у од стране лекара који долазе из КЦ Нови Сад и болнице у Зрењанину 2. Конкурси за доделу бесповратних средстава за куповину кућа са циљем побољшање хигијенских услова становања 3. Ангажовање здравствене медијаторке преко Министарства здравља 4. Искуства других општина које имају већи број здравствених медијатори која се могу имплементирати на локалу 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Смањена доступност здравствене заштите на секундарном и терцијалном нивоу 2. Избијање нове пандемије 3. Климатске непогоде
---	---

3.6 СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Право на социјалну заштиту имају појединци и породице којима је неопходна друштвена помоћ и подршка у савладавању социјалних и животних тешкоћа, а законом утврђена права и услуге социјалне заштите остварују се преко Центра за социјални рад.¹⁶ Центар за социјални рад општине Сечањ (у даљем тексту: ЦСР) је једина установа социјалне заштите на територији општине која обавља послове који омогућавају остваривање права и задовољавање потреба грађана утврђених нормативним актима у области социјалне заштите, породично-правне заштите, као и друге послове у складу са законом и акима локалне самоуправе.

Према евиденцији ЦСР у току 2022. године у Сечњу је било 3.222 корисника социјалне и породично-правне заштите, што чини 30,56% укупне популације општине (1643 жене и 1579 мушкараца). **Процењени удео лица ромске националности међу корисницима права и услуга социјалне заштите износи око 40%.**¹⁷ Велика већина њих (90%) су примаоци новчане социјалне помоћи, коју према проценама прима 262 ромске породице. Такође, 9 од 10 деце ромске националности (90%) старости од 0 до 18 година прима дечији додатак. Један део својих права Роми и Ромкиње оставрују преко локалне Канцеларије за смањење сиромаштва, а то се, пре свега, огледа у додели ваучера од 3 до 5 хиљада динара за основне животне намернице, плаћању рачуна за струју и набавци лекова. Ова канцеларија је током 2023. године примила 754 захтева, а од тог броја око 40% захтева су поднели Роми (око 300). Радно способни корисници ове помоћи одрађују примљену помоћ учешћем у чишћењу месних зајеница.

У Сечњу не постоји народна кухиња, те најугроженија лица не могу да остваре своје право на бесплатан оброк. У претеходном периоду је 5 лица ромске националности остварило право на пријаву места пребивалишта на адреси ЦСР „Сечањ“ (3 жене и 2 мушкарца) као предуслов за остваривање права и услуга у области социјалне заштите.

Такође, ЦСР је спровео анализу потреба Рома и Ромикиња за правима и услугама у области социјалне заштите. Резултати анализе су показали да постоји потреба за следећим услугама: **дневни боравак за децу, СОС телефон за жртве породичног насиља и појачан васпитно-образовни рад са децом изван образовних институција.**

¹⁶ Закон о социјалној заштити ("Сл. гласник РС", бр. 24/2011)

¹⁷ Процена је дата на основу искуства запослених који непосредно раде са корисницима у ЦСР Сечањ, јер се велики број њих не изјашњавају као Роми

У претходном периоду је идентификован низак ниво информисаности ромске заједнице о доступним правима и услугама у области социјалне заштите, као и о процедури за остваривање тих права. Ово је и даље проблем иако је корисницима који нису у могућности да лично дођу до ЦСР и прикупе сву документацију (нпр. стара и немоћна лица) на располагању помоћ коју пружају стручни сарадници. Такође, у просторијама ЦСР су истакнуте информације шта је од документације потребно за оставривање одређене врсте помоћи, а успостављена је и добра сарадња са Службом за катастар непокретности која не наплаћује таксу за добијање потврде о имовини.

3.6.1 Локалне политике и праксе у области социјалне заштите

У складу са Законом о социјалној заштити јединице локалне самоуправе се старају о задовољењу потреба грађана у области социјалне заштите, обезбеђују остваривање посебних потреба особа са инвалидитетом и заштиту права осетљивих група, те обезбеђују пружање услуга у заједници (лични пратилац детета, дневни боравак за децу и младе, дневни боравак за одрасле особе са сметњама у развоју, прихватилиште за одрасле и старије особе, персонална асистенција итд.). Општина Сечањ је 2011. год. донела Одлуку о социјалној заштити грађана општине Сечањ којом је дефинисала велики број права на материјалну подршку и услуге у заједници које се финансирају из локалног буџета. Тако је овом Одлуком предвиђено да се из општинског буџета финансира следеће:

- Једнократна помоћ,
- Опрема и трошкови превоза корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу,
- Трошкови сахране,
- Накнада трошкова здравствене заштите,
- Народна кухиња,
- Помоћ у кући за старија, инвалидна и хронично оболела лица,
- Помоћ у кући за децу са сметњама у развоју,
- Дневни боравак за стара лица,
- Становање уз подршку за младе који напуштају установу социјалне заштите или хранитељску породицу,
- Ургентни породични смештај,
- Привремени смештај жртава породичног насиља,
- Привремени смештај у прихватилишту,
- Социјално становање у заштићеним условима.

Табела 15: Извршени расходи у програму 11 – Социјална и дечија заштита из буџета општине Сечањ у периоду 2020-2022. у РСД

Шифре програмских активности	Назив програмских активности у програму	Година		
		2020.	2021.	2022.
0001	Једнократне помоћи и други облици помоћи	3.535.500,00	31.036.155,00	1.950.000,00
0002	Породични и домски смештај, прихватилишта и друге врсте смештаја	0,00	0,00	0,00
0005	Обављање делатности установа социјалне заштите	12.433.135,00	14.887.824,00	20.242.660,00
0016 (0003)	Дневне услуге у заједници	0,00	0,00	6.625.000,00

0017 (0004)	Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге	0,00	0,00	0,00
0018 (0005)	Подршка реализацији програма Црвеног крста	2.700.000,00	2.500.000,00	4.000.000,00
0019 (0006)	Подршка деци и породици са децом	11.310.413,00	13.765.618,00	16.296.253,00
0020 (0007)	Подршка рађању и родитељству	5.148.000,00	4.650.000,00	5.060.000,00
0021 (0008)	Подршка особама са инвалидитетом	300.000,00	150.000,00	300.000,00
0901-03	Мере популационе политике	5.758.000,00	4.835.283,00	4.620.000,00
0901-04	Подршка инклузији Рома	400.000,00	200.000,00	298.000,00
0901-02	Канцеларија за смањење сиромаштва	2.000.000,00	2.214.000,00	3.300.000,00
0901-01	Помоћ у кући	12.618.380,00	7.800.000,00	10.971.000,00
УКУПНО:		56.203.428,00	82.038.880,00	73.662.913,00

Уколико се анализирају издаци из општинског буџета у периоду од 2020-2022. може се закључити, да иако су издвајања за социјалну и дечију заштиту значајна, мали број материјалних давања и услуга наведених у општинској Одлуци о социјалној заштити се заправо финансира у стварности. Годишњи издаци за *Програм 11 – Социјална и дечија заштита* су се у последње три године кретали између 56,2 и 82 милиона РСД. Једнократне помоћи су финансиране у износу од 1,95 милиона РСД у 2022. год. до чак 31 милион РСД у 2021. год. Значајан део општинског буџета се издваја за подршку деци и породици са децом, просечно 13,8 милиона РСД на годишњем нивоу, као и за финансирање услуге Помоћ у кући, која је просечно финансирана у износу од 10,5 милиона РСД на годишњем нивоу. Из претходне табеле се може видети да се за финансирање мера за инклузију Рома издваја између 200.000 РСД (2021) и 400.000 РСД (2020), док се за активности Канцеларије за смањење сиромаштва издваја просечно 2,5 милиона РСД на годишњем нивоу. Такође, из доступних података општинског буџета се не може закључити колико је било корисника ромске националности за сваки од наведених видова материјалних давања и услуга у заједици.

Табела 16: Број корисника услуге Помоћ у кући у 2023. години

Старосна доб корисника	Укупан број корисника	Број корисника ромске националности
Деца (0-17)	2	0
Млади (18-25)	1	0
Одрасли (26-64)	8	0
Старији (65 и више)	88	0
УКУПНО:	99	0

Извор: Извештај о раду ЦСР општине Сечањ за 2023. годину

У 2023. години је из општинског буџета финансирана услуга Помоћ у кући у износу од 10,97 милиона динара за укупно 99 корисника, **али међу њима није било корисника ромске националности. Проблем представља то што Роми нису адекватно обавештени о овој услузи.**

3.6.1 SWOT анализа у области социјалне заштите

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Усвојена Одлука о социјалној заштити грађана општине Сечањ 2. Усвојене локалне стратегије међу циљевима имају унапређење социјалног положаја осетљивих група становништва 3. Разумевање локалне самоуправе за решавање проблема у области социјалне заштите 4. Одлична координација и сарадња између установа на територији општине 5. Формирана Канцеларија за смањење сиромаштва 6. Финансирање одређених услуга социјалне заштите у заједници из општинског буџета (Помоћ у кући, дневне услуге у заједници) 7. Већина деце ромске националности узраста од 0 до 18 година прима дечији додатак (90%) 8. Обезбеђена средства из општинског буџета за ваучере за храну, плаћање рачуна за струју и за лекове 9. Предвиђена средства у буџету за подршку инклузији Рома 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Недовољан број радника у ЦСР с обзиром на број корисника 2. Велики број корисника социјалне заштите (преко 30% од укупног броја становника) 3. Висока стопа незапослености ромске популације 4. Сиромаштво 5. Предоминантан ослоњеност ромске популације на НСП (90%) 6. Непостојање народне кухиње 7. Низак ниво информисаности ромске заједнице о доступним правима и услугама у области социјалне заштите, као и о процедури за остваривање тих права. 8. Роми не користе услугу Помоћ у кући јер нису адекватно о њој информисани
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у РС за период 2022-2030 2. Републички трансфери у области социјалне заштите 3. Донаторски програми и пројекти намењени унапређењу положаја социјално угрожених категорија становништва 4. Примена искуства општина из региона у области пружања дневних услуга у заједници 5. Потенцијална сарадња са лиценцираним организацијама у области пружања социјалних услуга 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Слабости система социјалне заштите на републичком нивоу 2. Не постојање законског основа о вођењу евиденције о корисницима социјалне заштите према етничкој припадности 3. Пораст тензија на светском нивоу и пораст сиромаштва 4. Стопирање евроинтеграција 5. Повлачење донаторских институција из Србије које финансирају пројекте у области социјалне заштите

3.7 БОРБА ПРОТИВ ЦИГАНИЗМА И ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

У Сечању не постоји независно локално тело чији је задатак да контролише поштовање права грађана у поступању и актима општинских органа и јавних служби, као што је нпр. Локални омбудсман. Стога није могуће добити увид у то да ли је у протеклом периоду било притужби од стране грађана ромске националности на поступање локалних органа власти и на шта су се Роми и Ромкиње најчешће жалили у раду локалних органа.

Повереник за заштиту равноправности (у даљем тексту: Повереник) је независан, самосталан и специјализован државни орган, формиран на основу Закона о забрани дискриминације, који ради на спречавању свих видова, облика и случајева дискриминације, унапређивању остваривања и заштити равноправности физичких и правних лица у свим областима друштвених односа, али и спроводи надзор над применом прописа о забрани дискриминације. На основу података сакупљених у процесу израде ситуационе анализе утврђено је да је Повереник у 2022. и 2023. години примио укупно 1.281 притужбу, као и да **није било притужби од физичких лица из Сечања по основу припадности ромској националној мањини**, већ да је у посматраном периоду стигла само једна притужба по основу пола као личног својства.

Општина Сечањ је 2021. године успоставила услугу бесплатне правне помоћи. Право на бесплатну правну помоћ је саставни део права на правично суђење, које се прокламује међународним уговорима који успостављају гаранције за људска права, склопљених под окриљем Уједињених нација и Савета Европе. Ово право гарантовано је Уставом РС, који је одредио да су, поред адвокатуре, јединице локалне самоуправе пружаоци бесплатне правне помоћи. **У периоду од 2021. до 2023. године општина је примила укупно 20 захтева за пружање бесплатне правне помоћи, од тога је 18 захтева поднето од лица ромске националности.** Сви захтеви за бесплатном правном помоћи које су поднели Роми су и одобрени, а предмети су у међувремену и решени. Захтеви су се односили на помоћ у вези са остваривањем права на старатељство над децом.

Табела 17: Број поднетих и одобрених захтева за бесплатну правну помоћ у Општини Сечањ у периоду 2021-2023.

	2021.	2022.	2023.	Укупан број захтева 2021-2023.
1. Број поднетих захтева	6	7	7	20
2. Број захтева који су поднети од стране припадника ромске националне мањине	5	7	6	18
3. Број одобрених захтева	5	7	6	18
4. Број одобрених захтева који су поднети од стране припадника ромске националне мањине	5	7	6	18
5. Број решених предмета припадника ромске националне мањине	5	7	6	18

Информације о пружању бесплатне правне помоћи нису постављене на званичној интернет презентацији општине и Роми се о овој услузи информишу углавном захваљујући запосленима у ЦСР. До сада нису реализоване посебне активности у циљу информисања припадника ромске националне мањине о начинима остваривања бесплатне правне помоћи.

Повереник за заштиту равноправности је током 2024. године објавио резултате истраживања о перцепцији ромске заједнице о дискриминацији¹⁸ према којима 34% испитаника сматра да је однос према Ромима другачији у односу на друге грађане. Скоро две трећине испитаника (64%) сматра да су ромска деца малтретирана у образовним

¹⁸ Резултати истраживања су доступни на: <https://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2024/09/Percepcija-romske-zajednc-o-diskriminaciji.pdf>

установама због свог етничког порекла, док готово половина испитаника (47%) сматра да се Роми теже запошљавају јер послодавци не желе да имају Роми међу запосленима у својим фирмама. Готово исти постотак испитаника (46%) сматра да постоји извесна дискриминација у погледу доступности базичне јавне инфраструктуре Ромима, као и да постоји извесна дискриминација (49% испитаника) у здравственим установама према припадницима ромске заједнице. Такође, извештај Повереника о перцепцији грађана и грађанки о дискриминацији у Србији из 2023. године показује да 61% испитаника верује да је заступљеност дискриминације према Ромима веома или углавном присутна.¹⁹

Анализа показује да у Сечњу нису спроведена истраживања о перцепцији ромске заједнице о дискриминацији, нити о односу грађана и грађанки према дискриминацији. Такође, општина до сада није спроводила ни превентивне активности на плану борбе против циганизма.

Национална Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у РС за период од 2022-2030. године наглашава да је за остваривање суштинске равноправности Рома и Ромкиња потребно да се унапреде мере за борбу против циганизма, као посебног облика расизма и дискриминације који је усмерен према Ромима и Ромкињама, као и да се осмисле политике интегративне мултикултуралности и интеркултуралног дијалога. Даље се истиче, да је Ромима неопходно свесно регулисање јавног интереса у области културе и учешће у одлучивању о свим питањима везаним за културни развитак. Једном речју, Ромима је потребно креирање сопствене културне политике која ће бити усмерена на: очување културне баштине и културног идентитета, развој савременог уметничког стваралаштва, као и на подстицање доступности културних добара и учешће грађана у културном животу. **Анализа стања је показала Општина Сечањ не поседује плански документ у области развоја културе, нити важећи План развоја општине 2022-2030. садржи циљеве и мере којима се подстиче мултикултуралност и реализација културних програма којима се промовише и чува културна баштина ромске националне мањине.**

У последње три године из општинског буџета је издвојено укупно 35,13 милиона РСД за финансирање и суфинансирање програма / пројеката у култури и културно уметничких удружења на основу јавног конкурса. Међу финансираним програмима и пројектима је био један пројекат који је за циљ имао очување и промоцију културног идентитета и традиције ромске националне мањине. Реч је о пројекту Удружења ромских жена „Ромња“ који је финансиран 2023. године у износу од 50.000,00 РСД.

Табела 18: Финансијска средства из општинског буџета намењена финансирању програма и пројеката у култури у периоду 2021-2023.

	Година		
	2021.	2022.	2023.
Издвојена финансијска средства у општинском буџету за финансирање програма / пројеката у култури и културно уметничких удружења на основу јавног конкурса (у РСД)	8.500.00,00	14.730.000,00	11.900.000,00
Број финансираних пројеката који чувају и промовишу културни идентитет и традицију ромске националне мањине	0	0	1

¹⁹ Повереник за заштиту равноправности (2023), Истраживање јавног мњења: Извештај о перцепцији грађана и грађанки о дискриминацији у Србији, Београд. Доступно на: <https://ravnopravnost.gov.rs/izvestaj-o-percepциji-gradjana-i-gradjanki-o-diskriminaciji-u-srbiji>

Носиоци културних активности у Сечњу су Образовно-културни центар (у даљем тексту ОКЦ), Културно-просветна заједница и Дом културе. ОКЦ је смештен је у Дому културе и бави се реализацијом садржаја у култури, водећи бригу о развоју аматерских друштава и манифестација. У оквиру њега своју делатност обавља и Народна библиотека, која располаже значајним фондом књига, а постоји и биоскопска сала. Културно-просветна заједница смештена је у згради општине и њена функција је да прати рад школа, културно-уметничких друштава и да организује разне смотре општинског ранга. **Ниједна од ових установа културе не реализује искључиво програме који за циљ имају очување културног идентитета и културне баштине ромске заједнице.** Такође, у последње три године ниједна од ових установа, поред својих редовних програма, није реализовала ниједан посебан културни програм који би имао за циљ промоцију и очување културне баштине.

У Сечњу не постоји утврђена листа истакнутих уметника и културних делатника ромске националности, као ни медији који емитују / производе програм на ромском језику. Такође, у последње две године на општинским медијским конкурсима није подржан ниједан пројекат који је имао за циљ промоцију толеранције и културног идентитета Рома.

Међу запосленима у органима општине и локалним институцијама **нема службеника који су обучени за тему заштите од дискриминације и циганизма као специфичног облика расизма.**

Учесници фокус групе су указали на проблем дискриминације са којим се ромска заједница суочава у свим сегментима живота и поделили своја лична искуства када су били изложени отвореној дискриминацији.

3.7.1 SWOT анализа у области борбе против дискриминације и циганизма

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Успостављена бесплатна правна помоћ 2. У последње 2 године није било притужби Поверенику за заштиту равноправности по основу припадности ромској националној мањини 3. Захтеви са бесплатном правном помоћи коју упуте Роми се регуларно одобравају и решавају без икаквог застоја 4. Постоје установе у области културе (ОКЦ, Дом културе и Културно-просветна заједница) 5. Обезбеђена буџетска средства за културне садржаје 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Не постоје локални механизми за заштиту од дискриминације 2. Слаба информисаност ромске популације о бесплатној правној помоћи 3. Информације о пружању бесплатне правне помоћи нису постављене на званичној интернет презентацији општине 6. Нису рађена истраживања о перцепцији дискриминације према Ромима на локалном нивоу 7. Општина није спроводила превентивне активности на плану борбе против циганизма 8. Мали број културних и медијских пројеката који промовишу ромску културну баштину и традицију 9. Не обележава се Светски дан Рома у ПУ и у ОШ 10. Не постоји општински тим за борбу против дискриминације 11. Мали буџет општине за финансирање мера у овој области 12. Нема службеника који су обучени за тему заштите од дискриминације и циганизма 13. Ниједна културна установа поред својих редовних програма не реализује културне програме који би промовисали очување културне баштине Рома 14. Нема ромског културног центра нити КУД-а
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ

<ol style="list-style-type: none"> 1. Примена Закона о забрани дискриминације 2. Пракса Повереника за заштиту равноправности 3. Пракса и механизми заштите Заштитника грађана као републичког органа 4. Сарадња са ОЦД које спроводе пројекте у области заштите људских и мањинских права и борбе против дискриминације 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Јачање десничарских партија и политичких покрета 2. Стопирање евроинтеграција 3. Притисци на независно поступање републичких органа у овој области (Повереник, Заштитник грађана) 4. Злоупотреба права у области здравствене и социјалне заштите (рупе у систему) 5. Јачање дискриминаторног окружења и међуетничких нетрпељивости у друштву
---	---

3.8 ПАРТИЦИПАЦИЈА

Национална стратегија је уврстила партиципацију, тј. учешће као веома важну хоризонталну тему која мора бити заступљена у свакој области друштвеног живота Рома и Ромкиња. У обликовању јавних послова, партиципација је предуслов који омогућава једнакост и укључивање, промовише демократско и ефикасно управљање. Као посебно важни актери у овом процесу су препозната ромска удружења. **Стратегија је истакла да је потребно створити могућности за оснаживање ромских заједница на локалном нивоу како би се омогућило да заједница експлицитно и усмерено делује на доношење друштвених и политичких промена.** Управо су ово били разлози који су указали на неопходност да се у процесу спровођења анализе стања размотрити тренутни ниво партиципације ромске заједнице у друштвеном животу општине Сечањ.

Анализа је показала да у Сечњу постоје локални механизми за инклузију Рома који имају за циљ да оперативно олакшају приступ остваривању људских и мањинских права, као и социјалну инклузију ромске популације на територији општине. Реч је о: Мобилном тиму за инклузију Рома, Локалном координационом тиму за социјално укључивање Рома и Ромкиња, координатору за ромска питања, а ангажоване су и две педагошке асистенткиње. Ипак, постоји потреба за повећањем броја педагошких асистената у основним школама, као и за ангажовањем педагошког асистента у ПУ и здравствене медијаторке у ДЗ.

Заступљеност лица ромске националности међу запосленима у органима јавне управе је безначајно на државном нивоу, а таква је ситуација и у Сечњу. Према расположивим подацима, **ниједан представник ромске популације није запослен у органима општинске управе** (координатор за ромска питања је радно ангажован на основу Уговора о делу и не сматра се локалним службеником), **а нема запослених Рома и Ромкиња ни у већини индиректних буџетских корисника** (ПУ, ОКЦ, Туристичка организација, итд.). **Два Рома су запослена у ЈКП „Сечањ“.** Међу 23 одборника у актуелном сазиву Скупштине општине нема лица ромске националности, нити их има међу члановима Општинског већа. Лако се да закључити да Рома и Ромкиња нема ни у органима одлучивања у оквиру локалних институција, установа и јавних предузећа чији је оснивач општина Сечањ.

На територији општине Сечањ из године у годину се бележи константан раст броја

организација из непрофитног сектора, тако да их је на дан 30.06.2021. било укупно 104. Својим активностима посебно се истичу оне из области екологије, права националних мањина, питања младих, жена итд. Многе од ових организација активно учествују у припреми бројних манифестација које се одржавају током читаве године.²⁰ У сваком насељеном месту општине организована су културно-уметничка друштва или друге форме удруживања грађана, које негују културно наслеђе сваког насељеног места. **У општини делује само једно удружење које заступа интересе ромске заједнице у области културе – Удружење ромских жена „Ромња“.** Реч је о женској ромској организацији. У општини не постоје омладинске ромске организације.

Према подацима Канцеларије за младе, у претходне две године није било младих ромске националности који су учествовали у њеним активностима и пројектима. У бази волонтера коју води Канцеларија за младе нема младих ромске националности.

Када је реч о партиципацији представника ромске заједнице у доношењу прописа и докумената јавних политика, они су у претходном периоду активно учествовали у припреми и доношењу претходног ЛАП-а за унапређење положаја Рома 2020 – 2024.

3.8.1 SWOT анализа у области партиципације

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ol style="list-style-type: none"> Успостављени локални механизми за социјално укључивање Рома (Координатор за ромска питања, ЛКТ, мобилни тим) Ангазоване две педагошке асистенткиње Организација ромских жена „Ромња“ 	<ol style="list-style-type: none"> Недовољан број педагошких асистената у школама и ПУ Не постоји здравствена медијаторка Мали број запослених Рома у локалном јавном сектору (само 2) Нема Рома у органима општине (СО И ОВ) Мали број ромских удружења Нема омладинских ромских организација Млади Роми нису укључени у активности КЗМ Незаинтересованост ромске заједнице за укључивање у друштвени живот Мали број образованих Рома
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ol style="list-style-type: none"> Реализација Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у РС за период 2022-2030 Стратегија за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у РС за период од 2022–2030. године Размена искустава са ЈЛС које имају развијен ромски цивилни сектор Донаторски пројекти и програми који подржавају рад ОЦД 	<ol style="list-style-type: none"> Забрана запошљавања у органима локалне управе Неодрживост цивилног сектора због повлачења донатора Прекид евроинтеграција Неуспех програма који имају за циљ унапређење образовне структуре Рома

²⁰ План развоја општине Сечањ за период 2022-2030 год.

4. ДЕФИНИСАЊЕ ЖЕЉЕНЕ ПРОМЕНЕ

ВИЗИЈА

ОПШТИНА СЕЧАЊ ЈЕ ЛОКАЛНА ЗАЈЕДНИЦА У КОЈОЈ СВИ ЊЕНИ ГРАЂАНИ ОСТВАРУЈУ ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА БЕЗ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ИМАЈУ МОГУЋНОСТ ЗА ЕКОНОМСКИ И СОЦИЈАЛНИ ПРИОРИТЕТ.

Визија општине Сечањ у области инклузије Рома подразумева изградњу локалне заједнице равноправних чланова друштва, у којој сви грађани и грађанке без обзира на њихова лична обележја и припадност остварују људска и мањинска права, али и имају једнаку могућност за просперитет који ће унапредити њихов социо-економски положај.

ОПШТИ ЦИЉ:

УНАПРЕЂЕЊЕ СТАНДАРДА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТА РОМА И РОМКИЊА У ОПШТИНИ СЕЧАЊ УЗ УВАЖАВАЊЕ МАЊИНСКИХ ПРАВА И ПОСТИЗАЊЕ ВЕЋЕ СОЦИЈАЛНЕ УКЉУЧЕНОСТИ.

Формулација општег циља је усклађена са општим циљем националне Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године, који гласи: *Унапређење квалитета живота Рома и Ромкиња у Републици Србији, уз уважавање људских и мањинских права, елиминисање дискриминације и циганизма као облика расизма, и постизање веће социјалне укључености у свим сегментима друштва.*

На постизању општег циља радиће се кроз интервенцију у пет приоритетних области значајних за социјалну инклузију ромске националне мањине, а то су: **образовање, запошљавање, становање, здравствена заштита и социјалне заштита.** У оквиру ових области биће укључене и одређене мере и активности које ће се односити на унапређење партиципације ромске заједнице, као и на борбу против дискриминације и циганизма. За сваку област дефинисан је посебан циљ и мере заједно са индикаторима на основу којих ће се пратити остварени учинак и резултати јавне политике.

За мерење жељене промене на нивоу општег циља биће коришћен следећи **показатељ учинка (показатељ ефекта јавне политике):**

Показатељ ефекта јавне политике	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Процент ромских домаћинстава који живе у условима изражене материјалне депривације (3 или више фактора материјалне депривације)	2023.	Биће утврђена	2027.	Биће утврђена	РЗС, Извештај Мобилног тима

Материјална депривација се процењује у зависности од тога да ли појединац живи у домаћинству које може да приушти ставке са следеће листе:

1. Адекватно загревање стана,
2. Подмиривање неочекиваног трошка у износу од 10.000,00 динара,
3. Оброк од меса или рибе (или вегетаријанске замене) сваки други дан,
4. Недељу дана одмора ван куће,
5. Редовно плаћање ренте, рате за стан или другог кредита или комуналних услуга за стан,
6. Телевизор у боји,
7. Машину за прање веша,
8. Аутомобил и
9. Телефон.

5. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И МЕРЕ

Посебни циљеви изражавају очекивану, спроводљиву, мерљиву и жељену промену у свакој приоритетној области социјалног укључивања ромске заједнице. За област деловања дефинисан је по један посебан циљ и већи број мера, а то су:

ОБРАЗОВАЊЕ

Посебан циљ 1: Повећање броја деце и младих ромске националности обухваћених квалитетним предшколским, основним и средњим образовањем, заснованим на принципима инклузије, интеркултуралности и недискриминације

Мере:

- 1.1 Обезбедити да деца ромске националности редовно похађају ППП
 - 1.2 Повећати број деце која редовно похађају наставу и смањити осипање ученика из основне школе
 - 1.3 Повећати број младих Рома обухваћених средњошколским образовањем
-

ЗАПОШЉАВАЊЕ

Посебан циљ 2: Смањење стопе незапослених Рома на локалном тржишту рада

Мере:

- 2.1 Повећати усклађеност квалификација ромске популације са тржиштем рада
 - 2.2 Повећати заинтересованост ромске популације за укључивање у мере активне политике запошљавања
-

СТАНОВАЊЕ

Посебан циљ 3: Побољшање услова становања ромских породица у општини Сечањ

Мере:

- 3.1 Побољшати стамбене услове за најугроженије ромске породице у општини Сечањ
 - 3.2 Повећати информисаност ромске заједнице о актуелним конкурсима у области становања код надлежних институција на националном, покрајинском и локалном нивоу
-

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Посебни циљ 4: Повећање обухвата лица ромске националности квалитетним здравственим услугама без дискриминације уз пуно остваривање права на здравље

Мере:

- 4.1 Повећати обухват деце и младих ромске националности превентивним прегледима
- 4.2 Унапредити репродуктивно здравље Ромкиња и подићи свест о значају планирања породице
- 4.3 Повећати укљученост Рома и Ромкиња у превентивне прегледе

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Посебни циљ 5: Смањење стопе сиромаштва кроз обезбеђивање материјалне подршке најугроженијима ромским породицама

Мере:

- 5.1 Обезбеђивање материјалне подршке за најугроженије ромске породице
- 5.2 Подизати свест о значају образовања и формално-правног запослења лица ромске националности

За мерење жељене промене на нивоу посебних циљева биће коришћени следећи **показатељи учинка (показатељи исхода):**

Показатељи учинка	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Показатељи учинка на нивоу посебног циља 1: Повећање броја деце и младих ромске националности обухваћених квалитетним предшколским, основним и средњим образовањем, заснованим на принципима инклузије, интеркултуралности и недискриминације					
Процент деце ромске националности која редовно похађају ППП	Школска 2022/2023.	85%	Школска 2027/2028.	100%	Извештаји ПУ
Процент деце ромске националности која редовно похађају ОШ	Школска 2022/2023.	Биће утврђена	Школска 2027/2028.	Биће утврђена	Извештаји ПА и ОШ
Процент средњошколаца ромске националности	Школска 2022/2023.	7,2%	Школска 2027/2028.	10%	Извештаји ПА, СШ
Показатељи учинка на нивоу посебног циља 2: Смањење стопе незапослених Рома на локалном тржишту рада					
Стопа незапослености Рома на територији општине	2023.	22,07%	2027.	20%	Извештаји НСЗ
Показатељи учинка на нивоу посебног циља 3: Побољшање услова становања ромских породица у општини Сечањ					
Процент ромских породица које живе у	2023.	90%	2027.	85%	Извештаји Мобилног тима

нехигијениским условима					
Показатељи учинка на нивоу посебног циља 4: Повећање обухвата лица ромске националности квалитетним здравственим услугама без дискриминације уз пуно остваривање права на здравље					
Обухват вакцинацијом деце ромске националности узраста од 24-35 месеци	2023.	70%	2027.	80%	Евиденција ДЗ
Обухват жена ромске националности редовним гинеколошким прегледима	2023.	30%	2027.	40%	Евиденција ДЗ
Процент Рома који редовно иду на превентивне прегледе	2023.	Биће утврђена	2027.	Биће утврђена	Евиденција ДЗ
Показатељи учинка на нивоу посебног циља 5: Смањење стопе сиромаштва кроз обезбеђивање материјалне подршке најугроженијима ромским породицама					
Процент ромских породица које примају новчану социјалну помоћ	2022.	90%	2027.	88%	Годишњи извештај ЦСР Сечањ
Удео лица ромске националности међу корисницима права и услуга социјалне заштите	2022.	40%	2027.	38%	Годишњи извештај ЦСР Сечањ

6. АКЦИОНИ ПЛАН

ОПШТИ ЦИЉ: Унапређење стандарда и квалитета живота Рома и Ромкиња у општини Сечањ уз уважавање мањинских права и постизање веће социјалне укључености						
Показатељи на нивоу општег циља (показатељи ефеката)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Процент ромских домаћинстава који живе у условима изражене материјалне депривације (3 или више фактора материјалне депривације)	%	2023.	Биће утврђена	2027.	Биће утврђена	РЗС, Извештај Мобилног тима
ПОСЕБНИ ЦИЉ 1: Повећање броја деце и младих ромске националности обухваћених квалитетним предшколским, основним и средњим образовањем, заснованим на принципима инклузије, интеркултуралности и недискриминације						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Процент деце ромске националности која редовно похађају ППП	%	Школска 2022/2023.	85%	Школска 2027/2028.	100%	Извештаји ПУ
Процент деце ромске националности која редовно похађају ОШ	%	Школска 2022/2023.	Биће утврђена	Школска 2027/2028.	Биће утврђена	Извештаји ПА и ОШ
Процент средњошколаца ромске националности	%	Школска 2022/2023.	7,2%	Школска 2027/2028.	10%	Извештаји ПА, СШ
МЕРА 1.1: Обезбедити да деца ромске националности редовно похађају ППП				Тип мере:	Информативно-едукативна	

Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности	Партнери:		ПУ, МТ			
Период спровођења:	2025-2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	105.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 35.000,00 2026 – 35.000,00 2027 – 35.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Буџет општине – 105.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број теренских посета породицама чија деца нередовно похађају ППП	Број	2023.	0	4	4	4	Извештаји МТ
Број посета вртићима у којима деца ромске националности похађају ППП	Број	2023.	0	4	4	4	Извештај ПУ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
1.1.1	Праћење редовног похађања ППП и едукација родитеља чија деца не похађају редовно овај програм	Одељење за друштвене делатности	ПУ, МТ	I квартал 2025, континуирано	/	/	/

1.1.2	Квартални обилазак вртића ради праћења напретка деце ромске националности у ППП	Одељење за друштвене делатности	ПУ, МТ	II квартал 2025, континуирано	105.000,00	2025 – 35.000,00 2026 – 35.000,00 2027 – 35.000,00	Буџет општине – 105.000,00
МЕРА 1.2: Повећати број деце која редовно похађају наставу и смањити осипање ученика из основне школе			Тип мере:		Подстицајна		
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности		Партнери:		ОШ, МТ		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			ДА		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	2.250.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 750.000,00 2026 – 750.000,00 2027 – 750.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Буџет општине – 2.250.000,00
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број првака ромске националност који су опремљени за полазак у школу	Број	2023.	20	20	20	20	Извештај МТ, ОШ
Формиран локални механизам за праћење ромских ученика током школовања ради спречавања осипања	Број	2023.	0	1	1	1	Извештај МТ, ОШ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по

					фин.средств а (РСД)		изворима (РСД)
1.2.1	Формирање локалног механизма за праћење школовања деце ромске националности ради спречавања осипања	Одељење за друштвене делатности	ОШ, ПА, ЦСР, ДЗ	I квартал 2025.	/	/	/
1.2.2	Опремање првака ромске националности за полазак у основну школу	Одељење за друштвене делатности	ОШ, МТ	II квартал 2025, континуирано	1.410.000,00	2025 – 470.000,00 2026 – 470.000,00 2027 – 470.000,00	Буџет општине- 1.410.000,00
1.2.3	Школски прибор за ромске ученике у основним школама од 2. до 8. разреда и за ученике средњих школа	Одељење за друштвене делатности	ОШ, МТ	III квартал 2025, континуирано	840.000,00	2025 – 280.000,00 2026 – 280.000,00 2027 – 280.000,00	Буџет општине- 840.000,00
МЕРА 1.3: Повећати број младих Рома обухваћених средњошколским образовањем			Тип мере:		Подстицајна		
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности	Партнери:		МТ, ОШ, СШ			
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	1.950.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 610.000,00 2026 – 670.000,00 2027 – 670.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Буџет општине – 1.950.000,00
	Јединица	Базна	Базна	Циљне вредности		Извор провере	

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		мере	година	вредност	2025.	2026.	2027.	
Број средњошколаца ромске националности којима је обезбеђена материјална подршка за школовање ван општине		Број	2023.	0	3	3	3	Извештај МТ
Број одржаних вршњачких едукација у ОШ о доступним образовним профилима и значају наставка школовања		Број	2023.	0	1	1	1	Извештај МТ, ОШ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)		Вредности фин.средства по изворима (РСД)
1.3.1	Обезбеђивање бесплатног превоза и смештаја за ученике ромске националности средњошколског узраста који похађају средњу школу ван територије општине	Одељење за друштвене делатности	МТ, СШ	II квартал 2025, континуирано	1.750.000,00	2025 – 550.000,00 2026 – 600.000,00 2027 – 600.000,00		Буџет општине – 1.750.000,00
1.3.2	Афирмативне мере за упис у средње школе	Одељење за друштвене делатности	МТ, ОШ, СШ	II квартал 2025, континуирано	/	/	/	/
1.3.3	Вршњачка едукација у ОШ о значају стицања конкретне стручне спреме и наставку образовања	Одељење за друштвене делатности	МТ, ОШ, СШ	II квартал 2025, континуирано	/	/	/	/

1.3.4	Ангажовање асистента за праћење ученика у средњој школи и спречавање осипање	Одељење за друштвене делатности	МТ, СШ	III квартал 2025, континуирано	200.000,00	2025 – 60.000,00 2026 – 70.000,00 2027 – 70.000,00	Буџет општине – 200.000,00
-------	--	---------------------------------	--------	--------------------------------	------------	--	----------------------------

ПОСЕБАН ЦИЉ 2: Смањење стопе незапослених Рома на локалном тржишту рада							
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Стопа незапослености Рома на територији општине		%	2023.	22,07%	2027.	20%	Извештаји НСЗ
МЕРА 2.1: Повећати усклађеност квалификација ромске популације са тржиштем рада		Тип мере:			Информативно-едукативна		
Носилац мере:	Одсек за локални економски развој	Партнери:			НСЗ, ОШ		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	0,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 0,00 2026 – 0,00 2027 – 0,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	/
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број Рома који су завршили ФООО	Број	2023.	15	10	10	10	Извештај ОШ
Број Рома који су завршили обуку за преквалификација / доквалификација	Број	2023.	0	3	0	0	Извештај НСЗ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
2.1.1	Функционално основно образовање одраслих (ФООО) Рома без квалификација	Одсек за локални економски развој	НСЗ, ОШ	II квартал 2025, континуирано	/	/	/
2.1.2	Обуке за преквалификацију и доквалификацију	Одсек за локални економски развој	НСЗ	IV квартал 2025	/	/	/
МЕРА 2.2: Повећати заинтересованост ромске популације за укључивање у мере активне политике запошљавања					Тип мере:	Подстицајна	
Носилац мере:	Одсек за локални економски развој		Партнери:		НСЗ, МТ		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	750.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 250.000,00 2026 – 250.000,00 2027 – 250.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Буџет општине –750.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број Рома ангажованих кроз јавне радове	Број	2023.	0	1	1	1	Извештај НСЗ
Број Рома информисаних о програма запошљавања НСЗ	Број	2023.	0	20	20	20	Извештај МТ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
2.2.1	Јавни радови	Одсек за локални економски развој	НСЗ	IV квартал 2025, континуирано	750.000,00	2025– 250.000,00 2026– 250.000,00 2027– 250.000,00	Буџет општине – 750.000,00
2.2.2	Обуке за предузетништво	Одсек за локални економски развој	НСЗ	II квартал 2025, континуирано	/	/	/
2.2.3	Презентација мера активне политике запошљавања кроз теренски рад Мобилног тима за инклузију Рома	Одсек за локални економски развој	МТ	I квартал 2025, континуирано	/	/	/

ПОСЕБАН ЦИЉ 3: Побољшање услова становања ромских породица у општини Сечањ

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Процент ромских породица које живе у нехигијениским условима	%	2023.	90%	2027.	85%	Извештаји Мобилног тима
МЕРА 3.1: Побољшати стамбене услове за најугроженије ромске породице у општини Сечањ		Тип мере:		Обезбеђивање добара и пружање услуга		
Носилац мере:	Одељење за урбанизам, путну привреду, стамбено-комуналне послове, грађевинарство и имовинско-правне послове	Партнери:		МТ, Комисија за унапређење стамбених услова Рома		

Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	600.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 200.000,00 2026 – 200.000,00 2027 – 200.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Донаторска средства – 300.000,00 Буџет општине – 300.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Формирана комисија за унапређење стамбених услова у којима живе Роми	Број	2023.	0	1	1	1	Одлука ОУ / ОВ, Решење о формирању комисије
Креирана стална стамбена карта ромских домаћинстава	Број	2023.	0	1	1	1	Извештај Комисије за унапређење стамбених услова у којима живе Роми
Број ромских домаћинстава који је добио грађевински материјал за адаптацију животног простора	Број	2023.	50	50	50	50	Извештај Комисије за унапређење стамбених услова у којима живе Роми
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
3.1.1	Формирање Комисије за унапређење стамбених услова у којима живе Роми	Одељење за урбанизам, ПП, СКП, Г и ИП	МТ	I квартал 2025	/	/	/
3.1.2	Мапирање и израда базе података о условима становања ромских породица	Одељење за урбанизам, ПП, СКП, Г и ИП	МТ	II квартал 2025.	/	/	/

3.1.3	Израда сталне стамбене карте (ранг листе) о условима становања ромских породица	Одељење за урбанизам, ПП, СКП, Г и ИП	МТ, Комисија за унапређење стамбених услова Рома	III квартал 2025.	/	/	/	
3.1.4	Додела грађевинског материјала за адаптацију стамбених објеката у којима живе Роми	Одељење за урбанизам, ПП, СКП, Г и ИП	МТ	II квартал 2025.	600.000,00	2025 – 200.000,00 2026 – 200.000,00 2027 – 200.000,00	Донаторска средства – 300.000,00 Буџет општине – 300.000,00	
МЕРА 3.2: Повећати информисаност ромске заједнице о актуелним конкурсима у области становања код надлежних институција на националном, покрајинском и локалном нивоу				Тип мере:		Информативно-едукативна		
Носилац мере:	Одељење за урбанизам, путну привреду, стамбено-комуналне послове, грађевинарство и имовинско-правне послове		Партнери:		МТ			
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	0,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 0,00 2026 – 0,00 2027 – 0,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
					2025.	2026.	2027.	
Број Рома информисаних о доступним конкурсима за унапређење становања		Број	2023.	0	20	20	20	Извештај МТ

Број Рома којима је пружена подршка у припреми и прибављању документације за конкурисање код виших органа власти		Број	2023.	0	3	3	3	Извештај МТ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)	
3.2.1	Теренско информисање ромске популације о доступним конкурсима за унапређење становања	Одељење за урбанизам, ПП, СКП, Г и ИП	МТ, координатор за ромска питања	II квартал 2025, континуитано	/	/	/	
3.2.2	Подршка у припреми и прибављању документације за конкурисање код виших органа власти	Одељење за урбанизам, ПП, СКП, Г и ИП	МТ, координатор за ромска питања	IV квартал 2025.	/	/	/	

ПОСЕБАН ЦИЉ 4: Повећање обухвата лица ромске националности квалитетним здравственим услугама без дискриминације уз пуно остваривање права на здравље

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Обухват вакцинацијом деце ромске националности узраста од 24-35 месеци	%	2023.	70%	2027.	80%	Евиденција ДЗ
Обухват жена ромске националности редовним гинеколошким прегледима	%	2023.	30%	2027.	40%	Евиденција ДЗ
Процент Рома који редовно иду на превентивне прегледе	%	2023.	Биће утврђена	2027.	Биће утврђена	Евиденција ДЗ

МЕРА 4.1: Повећати обухват деце и младих ромске националности превентивним прегледима			Тип мере:		Информативно-едукативна			
Носилац мере:		Одељење за друштвене делатности		Партнери:		ДЗ, МТ		
Период спровођења:		2025 - 2027		Посебне измене прописа:		НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		72.000,00		Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		Вредности фин.средстава по изворима финансирања: Буџет општине – 72.000,00		
						2025 – 24.000,00 2026 – 24.000,00 2027 – 24.000,00		
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
					2025.	2026.	2027.	
Број одржаних едукација на терену о важности имунизације		Број	2023.	0	1	1	1	Извештај МТ, ДЗ
Број деце ромске националности едуковане о значају образовања и здравим стилевима живота		Број	2023.	0	30	30	30	Извештај ПА, ДЗ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери.	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)	
4.1.1	Мапирање невакцинисане деце кроз теренске посете МТ и подизање свести родитеља о значају вакцинације	Одељење за друштвене делатности	ДЗ – медицинска сестра на педијатрији, МТ	I квартал 2025, континуирано	/	/	/	

4.1.2	Радионице за ученике о важности образовања и здравим стиловима живота	Одељење за друштвене делатности	ДЗ - медицинске сестре, школски педагози	III квартал 2025, континуирано	72.000,00	2025 – 24.000,00 2026 – 24.000,00 2027 – 24.000,00	Буџет општине – 72.000,00	
МЕРА 4.2: Унапредити репродуктивно здравље Ромкиња и подићи свест о значају планирања породице			Тип мере:		Обезбеђивање добара и пружање услуга			
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности		Партнери:		ДЗ			
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	360.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 120.000,00 2026 – 120.000,00 2027 – 120.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Буџет општине – 360.000,00	
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
					2025.	2026.	2027.	
Број Ромкиња едукованих о хигијени трудноће, значају редовне контроле и превенцији раних трудноћа		Број	2023.	0	60	60	60	Извештај ДЗ
Број подељених хигијенских пакета Ромкињама		Број	2023.	0	60	60	60	Извештај ДЗ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
4.2.1	Едукација Ромкиња о хигијени трудноће, значају редовне контроле и превенцији раних трудноћа (4 пута годишње)	Одељење за друштвене делатности	ДЗ	III квартал 2025. континуирано	/	/	/
4.2.2	Набавка и подела хигијенских пакета за учеснице едукација	Одељење за друштвене делатности	ДЗ	III. квартал 2025. континуирано	360.000,00	2025 – 120.000,00 2026 – 120.000,00 2027 – 120.000,00	Буџет општине – 360.000,00
МЕРА 4.3: Повећати укљученост Рома и Ромкиња у превентивне прегледе			Тип мере:		Информативно-едукативна		
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности		Партнери:		ДЗ		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	387.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 129.000,00 2026 – 129.000,00 2027 – 129.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Буџет општине – 387.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	

Број одржаних теренских едукација о значају превентивних прегледа	Број	2023.	0	3	3	3	Извештај МТ
Број Рома који су обухваћени превентивним прегледима	Број	2023.	0	30	30	30	Извештај ДЗ
Број подељених хигијенских пакета учесницима превантивних прегледа	Број	2023.	0	30	30	30	Извештај ДЗ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
4.3.1	Едукације о значају превентивних прегледа кроз теренске посете насељима од стране Мобилног тима	Одељење за друштвене делатности	ДЗ	IV квартал 2025, континуирано	/	/	/
4.3.2	Организовање превентивних систематских прегледа за ромску популацију (квартално по једно насеље)	Одељење за друштвене делатности	ДЗ	IV квартал 2025, континуирано	162.000,00	2025 – 54.000,00 2026 – 54.000,00 2027 – 54.000,00	Буџет општине – 162.000,00
4.3.3	Набавка и подела хигијенских пакета учесницима превантивних и систематских прегледа	Одељење за друштвене делатности	ДЗ	II. квартал 2025. континуирано	225.000,00	2025 – 75.000,00 2026 – 75.000,00 2027 – 75.000,00	Буџет општине – 225.000,00

ПОСЕБАН ЦИЉ 5: Смањење стопе сиромаштва кроз обезбеђивање материјалне подршке најугроженијима ромским породицама

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Процент ромских породица које примају новчану социјалну помоћ		%	2022.	90%	2027.	88%	Годишњи извештај ЦСР Сечањ
Удео лица ромске националности међу корисницима права и услуга социјалне заштите		%	2022.	40%	2027.	38%	Годишњи извештај ЦСР Сечањ
МЕРА 5.1: Обезбеђивање материјалне подршке за најугроженије ромске породице			Тип мере:		Обезбеђивање добара и пружање услуга		
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности	Партнери:		ЦСР, Канцеларија за смањење сиромаштва општине Сечањ, Комисија за популациону политику			
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	10.500.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 3.500.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Буџет општине – 10.500.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број корисника ромске националности који оставрују једнократну помоћ у натури (ваучере) за обаљање друштвено корисног рада	Број	2023.	250	250	250	250	Извештај Канцеларије за смањење сиромаштва

Број деце ромске националности са посебним потребама која остварују новчану помоћ		Број	2023.	10	10	10	10	Извештај Комисије за популациону политику
Број Рома који остварују правно на новчану помоћ за лечење		Број	2023.	10	10	10	10	Извештај Комисије за популациону политику
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери.	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)	
5.1.1	Додела једнократних новчаних помоћи	Одељење за друштвене делатности	ЦСР	IV квартал 2025, континуирано	6.000.000,00	2025 – 2.000.000,00 2026 – 2.000.000,00 2027 – 2.000.000,00	Буџет општине – 6.000.000,00	
5.1.2	Додела једнократних помоћи у натури за друштвено користан рад	Одељење за друштвене делатности	Канцеларија за смањење сиромаштва општине Сечањ	IV квартал 2025, континуирано	3.000.000,00	2025 – 1.000.000,00 2026 – 1.000.000,00 2027 – 1.000.000,00	Буџет општине – 3.000.000,00	
5.1.3	Давања деци ромске националности са посебним потребама	Одељење за друштвене делатности	Комисија за популациону политику	IV квартал 2025, континуирано	900.000,00	2025 – 300.000,00 2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00	Буџет општине – 900.000,00	
5.1.4	Новчана помоћ за лечење	Одељење за друштвене делатности	Комисија за популациону политику	IV квартал 2025, континуирано	600.000,00	2025 – 200.000,00 2026 – 200.000,00 2027 – 200.000,00	Буџет општине – 600.000,00	

МЕРА 5.2: Подизати свест о значају образовања и формално-правног запослења лица ромске националности			Тип мере:		Информативно-едукативне										
Носилац мере:		Одељење за друштвене делатности		Партнери:		ЦСР, Канцеларија за смањење сиромаштва општине Сечањ, ОШ, СШ, НЗС									
Период спровођења:		2025 - 2027		Посебне измене прописа:		НЕ									
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		120.000,00		Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 40.000,00 2026 – 40.000,00 2027 – 40.000,00									
				Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Буџет општине – 120.000,00									
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)		Јединица мере		Базна година		Базна вредност		Циљне вредност			Извор провере				
								2025.		2026.			2027.		
Број Рома едукованих о значају образовања и формалног запослења		Број		2023.		0		40		40		40		Извештај Канцеларије за смањење сиромаштва	
Број одржаних едукација		Број		2023.		0		4		4		4		Извештај Канцеларије за смањење сиромаштва	
Ознака		Назив активности		Носилац		Партнери		Рок за реализацију		Укупно потребна фин.средства (РСД)		Вредности фин.средства по годинама (РСД)		Вредности фин.средства по изворима (РСД)	
5.2.1		Едукације о значају образовања и формалног запослења (2 пута годишње приликом доделе)		Одељење за друштвене делатности		ЦСР, Канцеларија за смањење сиромаштва		IV квартал 2025, континуирано		60.000,00		2025 – 20.000,00 2026 – 20.000,00 2027 – 20.000,00		Буџет општине – 60.000,00	

	ваучера Канцеларије за смањење сиромаштва)		општине Сечањ, ОШ, НСЗ				
5.2.2	Промоција примера добре праксе запослених Рома у заједници (2 пута годишње приликом доделе ваучера Канцеларије за смањење сиромаштва)	Одељење за друштвене делатности	ЦСР, Канцеларија за смањење сиромаштва општине Сечањ, СШ	IV квартал 2025, континуирано	60.000,00	2025 – 20.000,00 2026 – 20.000,00 2027 – 20.000,00	Буџет општине – 60.000,00

7. ОКВИР ПРОГРАМСКОГ БУЏЕТА АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЛАП-а

Израдом Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период 2025 – 2027. у општини Сечањ обезбеђује се финансијска подршка за реализацију предвиђених мера из локалног буџета, односно стварају се предуслови за аплицирање на конкурсе за додатна средства. План ће бити реализован коришћењем буџетских средстава општине, као и донацијама виших нивоа власти и међународних организација, укључујући Европску унију, што ће омогућити доследно спровођење мера у области социјалне инклузије Рома и Ромкиња.

Фокусирајући се на надлежности локалних самоуправа у Србији, буџет општине Сечањ треба да подржи мере предвиђене Локалним акционим планом (ЛАП) у области образовања, социјалне и здравствене заштите, запошљавања и становања. ЛАП за инклузију Рома и Ромкиња истиче значај финансирања образовних мера, побољшања запошљивости и становања за ромску заједницу. Поред тога, план предвиђа побољшање доступности здравствених услуга, социјалне и дечије заштите, као и опште унапређење друштвеног живота ромске заједнице у општини.

Практично, кроз финансирање реализације активности предвиђених трогодишњим акционим планом израђених на основу дефинисаних циљева и мера, омогућује се унапређење стања у свим областима (5) значајним за смањење социјалне искључености Рома и Ромкиња у општини. У циљу консолидације утрошка и бољег управљања средствима, организациона јединица општинске управе надлежна за послове друштвених делатности (заједно са надлежним одељењем за послове финансија) ће спровести додатну анализу утрошка укупних средстава на нивоу буџета, односно донаторских средстава намењених социјалном укључивању Рома и Ромкиња, те на основу ове анализе и спровођења плана у наредном трогодишњем периоду, прикупити довољан ниво знања и вештина за будуће унапређење модела финансирања мера и активности кроз наредни акциони план за период од 2028 – 2030. године.

Сходно Упутству за припрему Одлуке о буџету локалне власти за 2025. годину са пројекцијама за 2026. и 2027. годину²¹ општина Сечањ ће наставити финансирање мера и механизма за социјално укључивање Рома и Ромкиња у оквиру постојећих буџетских програма (према Анексу 5 Упутства) и раздела надлежне Општинске управе у буџету општине – Раздео 4.

Финансирање мера за инклузију Рома и Ромкиња треба да буде обезбеђено кроз приходе буџета општине, укључујући изворне, уступљене и трансферне приходе (као што су општи приходи буџета и трансфери од других нивоа власти). Осим тога, неопходно је планирати и добровољне трансфере од физичких и правних лица, донације и помоћи од међународних организација, као и финансијску помоћ ЕУ. Ова средства ће бити коришћена за финансирање текућих активности, које су предвиђене Локалним акционим планом.

При постављању односа између посебних циљева, мера и извора финансирања, значајна је била динамика планирања и имплементације пројеката финансираних из буџета и/или донација. На основу података достављених од стране органа управе, затим нормативно-правне утемељености финансирања појединих мера и активности по приоритетним областима инклузије, података о посебним механизмима подршке социјалном укључивању Рома и Ромкиња, извршена је процена потребних финансијских

²¹ <https://www.mfin.gov.rs/dokumenti2/uputstvo-za-pripremu-budzeta-lokalne-vlasti-za-2025-godinu-i-projekcija-za-2026-i-2027-godinu>

средстава за реализацију мера и активности у појединим областима интервенције. Све је засновано на принципима програмског буџетирања и одлукама које регулишу надлежности општине и њених органа, односно корисника буџетских средстава.

Сходно наведеном, акциони план садржи и процену трошкова активности предвиђених предметним планом, а неопходно је вршити и адекватно планирање дефинисаних расхода и издатака по мерама и активностима у конкретним програмима буџета општине, ради остваривања циљева програмског буџетирања и то:

- класификација расхода и издатака према уже дефинисаним надлежностима и мерама корисника буџета,
- одређивање конкретне сврхе на које се средства троше,
- одређивање начина потрошње средстава, а такође и повезаности са средњорочним циљевима,
- утврђивање елемената за мерење учинка спровођења мера.

Од програмског буџета на нивоу јединице локалне самоуправе, очекује се да исти:

- пружа јединствен оквир за утврђивање приоритетних расхода и издатака,
- унапређује координацију политика ради остваривања националних и локалних социјалних циљева,
- обезбеђује финансијски контекст средњорочним плановима корисника буџета,
- омогућава свим заинтересованим странама да уоче неефикасно трошење јавних средстава,
- доприноси унапређењу услуга јавне управе кроз процену односа њихове цене и квалитета,
- омогућава израду буџета који је транспарентнији и разумљивији за грађане.

На средњорочном плану спровођења активности (од којих се неке активности спроводе само у једној години акционог плана, а неке се спроводе у континуитету, током три године) предвиђају се планирања средстава из буџета општине Сечањ у следећим износима:

Редни број	Ознака активности	Активност	Финансирање из буџета општине Сечањ 2025-2027. године
1	1.1.2	Квартални обилазак вртића ради праћења напретка деце ромске националности у ППП	105.000,00
2	1.2.2	Опремање првака ромске националности за полазак у основну школу	1.410.000,00
3	1.2.3	Школски прибор за ромске ученике у основним школама од 2. до 8. разреда и за ученике средњих школа	840.000,00
4	1.3.1	Обезбеђење бесплатног превоза и смештаја за децу ромске националности средњошколског узраста које похађају средњу школу ван територије општине	1.750.000,00
5	1.3.4	Ангажовање асистента за праћење ученика у средњој школи и спречавање осипање	200.000,00
6	2.2.1	Јавни радови	200.000,00
7	3.1.4	Додела грађевинског материјала за адаптацију стамбеног простора у којима живе Роми	300.000,00
8	4.1.2	Радионице за ученике о важности образовања и здравим стиловима живота	72.000,00

9	4.2.2	Набавка и подела хигијенских пакета	360.000,00
10	4.3.2	Организовање превентивних систематских прегледа за ромску популацију	162.000,00
11	4.3.3	Набавка и подела хигијенских пакета учесницима организованих превентивних и систематских прегледа	225.000,00
12	5.1.1	Додела једнократних новчаних помоћи	6.000.000,00
13	5.1.2	Додела једнократних помоћи у природи уз друштвено користан рад	3.000.000,00
14	5.1.3	Давања деци ромске националности са посебним потребама	900.000,00
15	5.1.4	Давање новчане помоћи за лечење	600.000,00
16	5.2.1	Едукације о значају образовања и формалног запослења (2 пута годишње приликом доделе ваучера Канцеларије за смањење сиромаштва)	60.000,00
17	5.2.2	Промоција примера добре праксе запослених Рома у заједници (2 пута годишње приликом доделе ваучера Канцеларије за смањење сиромаштва)	60.000,00
I.		Укупно за спровођење активности ЛАП-а из буџета општине Сечањ:	16.244.000,00

Одлуком о буџету општине Сечањ, у наредним годинама важења овог локалног акционог плана, потребно је предвидети износе средстава из других извора, а у складу са релевантним информацијама о конкурсима потенцијалних донатора/финансијера у предстојећем периоду и то:

- Донације од међународних организација - извор 06,
- Трансфере од других нивоа власти - извор 07,
- Добровољне трансфере од физичких и правних лица - извор 08.

Предметни извори финансирања су представљени у акционом плану са ознаком "Донаторска средства", према подацима из наредног табеларног приказа:

Редни број	Ознака активности	Активност	Финансирање из донаторских средстава у периоду 2025-2027. године
1	3.1.4	Додела грађевинског материјала за адаптацију стамбеног простора у којима живе Роми	300.000,00
II.		Укупно за спровођење активности ЛАП-а из донаторских средстава:	300.000,00

Укупан износ средстава неопходан за спровођење овог трогодишњег акционог плана се утврђује на нивоу од:

- извори буџета општине 16.244.000,00 динара
- донаторска средства 300.000,00 динара
- **укупно** **16.974.000,00 динара**

Финансирање мера предвиђених ЛАП-ом планира се кроз Одлуку о буџету општине Сечањ у буџетским годинама од 2025. до 2027. године, у складу са доступним средствима за извршење буџета у свакој години. Спровођење мера треба планирати као програмску активност (текући задаци за постизање циљева) или као пројекат (временски ограничен подухват са јасно дефинисаним резултатима). Мере и активности у оквиру посебних циљева ЛАП-а распоређују се по различитим програмима локалног буџета, у зависности од њихове природе, циљева и доприноса генералном циљу појединих програма (1-17).

Посебни циљ 1: Повећање броја деце и младих ромске националности обухваћених квалитетним предшколским, основним и средњим образовањем, заснованим на принципима инклузије, интеркултуралности и недискриминације

Према предлози мери 1.1. из акционог плана, потребно је предвидети буџетска средства за финансирање кварталног обиласка вртића у свим годинама реализације ЛАП и то у оквиру главе буџета 4.01 код индиректног корисника буџета, програма 8 - Предшколско васпитање, програмске активности 2002-0002 Функционисање и остваривање предшколског васпитања и образовања, у функцији 911 – Предшколско образовање.

За активности у оквирима планиране мере 1.2. када се ради о опремању првака ромске националности за полазак у основну школу, односно о додели школског прибора за ромске ученика у основним и средњим школама, планирање средства за њихову реализацију треба вршити у оквирима раздела Општинске управе, у програму 11 – Социјална и дечија заштита, у пројекту 0902-400X Мере популационе политике, под функцијом 040 – Породица и деца и економском класификацијом 472 – Накнаде за социјалну заштиту из буџета.

Мера 1.3. која обухвата активности у виду обезбеђивања превоза и смештаја за средњошколце ромске националности који школу похађају ван територије општине, средства за њихову реализацију треба планирати у оквирима раздела Општинске управе, у програму 11 – Социјална и дечија заштита, у програмској активности 0902-0019 Подршка деци и породици са децом, под функцијом 040 – Породица и деца и економском класификацијом 472 – Накнаде за социјалну заштиту из буџета. У истој програмској активности на контима 423 – Услуге по уговору потребно је реализовати ангажовање асистента за праћење ученика кроз средњошколско образовање.

Посебни циљ 2: Смањење стопе незапослених Рома на локалном тржишту рада

Према предложеној мери 2.2. из акционог плана, потребно је предвидети буџетска средства за финансирање организације јавних радова у општини, током сваке године важења овог акционог плана и то у оквирима у програма 3 – Локални економски развој, програмске активности 1501-0002 Мере активне политике запошљавања, функције 412 – Општи послови по питању рада, ек. класификације 423 – Услуге по уговору.

Посебни циљ 3: Побољшање услова становања ромских породица у општини Сечањ

Активности које изискују новчана средства за спровођење мере 3.1. треба финансирати у оквиру програма 1 – Становање, урбанизам и просторно планирање који се планира у разделу 4 – Општинска управа, под функцијом 060 – Становање, програмске активности 1101-0004 Стамбена подршка и економске класификације 472 – Накнада за социјалну заштиту из буџета. Потребно је водити рачуна о начину и нормативно-правној утемељености спровођења поступка доделе грађевинског материјала за адаптацију стамбених простора.

Посебни циљ 4: Повећање обухвата лица ромске националности квалитетним здравственим услугама без дискриминације уз пуно остваривање права на здравље

Средства за финансирање активности предвиђених у оквиру мере 4.1., 4.2. и 4.3. потребно је извршавати кроз одобрени финансијски план Општинске управе као директног корисника, у програму 12 – Здравствена заштита, програмске активности 1801-0003 Спровођене активности из области друштвене бриге за јавно здравље, под функцијом 740 – Услуге јавног здравства и економске класификације 464 – Дотације организацијама обавезног социјалног осигурања. У спровођењу сваке активности предвиђених овим акционим планом, осим Одељења за друштвене делатности управе, главну улогу треба да имају кадрови Дома здравља у Сечњу.

Посебни циљ 5: Смањење стопе сиромаштва кроз обезбеђивање материјалне подршке најугроженијима ромским породицама

Средства за финансирање активности 5.1.1. Додела једнократних новчаних помоћи потребно је извршавати кроз одобрену апропријацију за извршавање расхода Центра за социјални рад у оквиру програма 11 – Социјална и дечија заштита, програмска активност 0902-0001 Једнократне помоћи и други облици помоћи, функције 090 – Социјална заштита неklasификована на другом месту и економске класификације 463 – Трансфери осталим нивоима власти.

Средства за финансирање једнократних помоћи у природи за друштвено користан рад потребно је предвидети у оквиру буџетског пројекта 0902-400X Канцеларија за смањење сиромаштва општине Сечањ, функције 070 – Социјална помоћ угроженом становништву, неklasификовано на другом месту и економске класификације 472 – Накнаде за социјалну заштиту из буџета.

Давања деци ромске националности са посебним потребама треба буџетирати у програму 11 – Социјална и дечија заштита, у оквирима буџетског пројекта 0902-400X Мере популационе политике, у функцији 040 – Породица и деца и економске класификације 472 – Накнаде за социјалну заштиту из буџета. На истоветан начин треба планирати и средства за потребе реализације активности под називом „Давање новчане помоћи за лечење“.

Едукативне активности о значају образовања и формалног запослења, односно промоцију примера добре праксе запослених Рома потребно је предвидети годишњим Оперативним планом мобилног тима за инклузију Рома.

Све наведене активности које се финансирају употребом буџетских средстава општине Сечањ потребно је представити кроз програмске информације у образложењу Одлуке о буџету општине у конкретној години буџетирања уз формулисање адекватних програмских информација (циљева, индиктора и циљаних вредности) ради праћења остварених резултата и учинка.

8. ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О СПРОВОЂЕЊУ ЛАП-а

Локални акциони план се спроводи реализацијом мера и активности које су детаљно разрађене у акционом плану (АП) овог документа, а за његово спровођење одговорно је **Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња**. Координационо тело се састаје најмање једном у три месеца (4 пута годишње) да би размотрио динамику спровођења мера и активности из ЛАП-а које су планиране за спровођење у текућој години, као и да би носиоци и партнери задужени за реализацију појединих мера разменили информације и размотрили уочене проблеме и начине њиховог превазилажења. Састанке координационог тела сазива председник који уједно утврђује и дневни ред састанака. Административне послове за ово тело обавља координатор за ромска питања.

Највећи део одговорности за спровођење појединачних мера и активности у оквиру ЛАП-а лежи на организационим јединицама Општинске управе Сечањ које су у акционом плану наведене као „носилац мере“ односно „носилац активности“. Такође, у реализацији мера и активности активно учествују и остали актери наведени у акционом плану као „партнери“. Реч је о широком спектру актера међу којима се, између осталог, налазе: Предшколска установа, основне школе, средња школа, Дом здравља Сечањ, Центар за социјални рад Сечањ, Канцеларија за смањење сиромаштва Општине Сечањ, Национална служба за запошљавање, педагошки асистент, Мобилни тим итд.

Праћење мера и активности врши се преко показатеља учинка (показатељи резултата) који су дефинисани у АП за сваку појединачну меру и садрже циљане вредности за сваку појединачну годину спровођења. За праћење остварености општег и посебних циљева користе се показатељи исхода (за посебне циљеве) и показатељи ефеката (за општи циљ), чије су циљане вредности за последњу годину реализације ЛАП-а прецизно дефинисане самим документом. Праћење ЛАП-а обухвата низ задатака међу којима се налазе:

- редовна комуникација и размена информација између свих актера укључених у реализацију ЛАП-а и то електронским путем, одржавањем периодичних састанака и подношењем извештаја,
- прикупљање свих података и информација о томе како тече реализација конкретних мера и активности, укључујући и формирање оних евиденција које до сада нису вођене, а битне су за праћење и евалуацију — обезбеђеност и утрошак буџетских средстава за реализацију ЛАП-а, поштовање временског оквира спровођења активности, ниво укључености партнера и квалитет сарадње између партнера, број крајњих корисника мера и активности, оствареност планираних индикатора итд.,
- дефинисање превентивних мера у случају појаве ризика који могу угрозити спровођење ЛАП-а, односно предлагање конкретних акција за решавање проблема када се појаве и угрозе спровођење конкретних мера и активности,
- информисање јавности и свих заинтересованих страна о томе како тече спровођење ЛАП-а,
- припрему и подношење годишњих и трогодишњег извештаја о реализацији ЛАП-а.

Вредновање учинка (евалуација) подразумева оцену релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости ЛАП-а за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у циљу његовог преиспитивања и унапређења, било у процесу његове ревизије или током новог процеса стратешког планирања. Вредновање учинка подразумева спровођење *ex-post* анализе ефеката у складу са одредбама Закона о планском систему

и Уредбе о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика. Планирано је да *ex-post* анализа ЛАП-а буде спроведена у последњем кварталу 2027. године, како би се обезбедила независна процена ефеката спроведеног ЛАП-а, као и улазне информације и препоруке за даље планирање социјалне инклузије Рома у Сечњу.

Годишњи извештај о реализацији ЛАП-а подноси Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња Општинском већу најкасније до 30. априла текуће године за претходну календарску годину. Одговорност за припрему годишњих извештаја сноси Одељење за друштвене делатности које најкасније до 15. јануара текуће године доставља образац годишњег извештаја свим организационим јединицама локалне самоуправе и партнерима (набројаним у АП као „носилац активности“ и „партнери“) да га попуне у погледу остварених показатеља резултата за мере и активности у чијој реализацију су непосредно учествовали. Рок за прикупљање података за потребе годишњег извештаја не може бити дужи од месец дана. Одељење за друштвене делатности ће након прикупљања података приступити обједињавању годишњег извештаја за свих 5 области социјалног укључивања Рома, како би га до 20. априла упутио Координационом телу, а оно га након одобрења подноси Општинском већу до наведеног рока.

Тргодишњи / финални извештај о реализацији ЛАП-а подноси Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња Општинском већу, а оно га доставља Скупштини општине најкасније у року од 120 дана по истеку треће календарске године од дана усвајања ЛАП-а. Уз овај извештај доставља се и нови документ јавне политике (стратегија / програм / акциони план) којим се замењује ЛАП за социјалну инклузију Рома и Ромкиња 2025-2027. у новом планском периоду. Подела одговорности и начин припреме трогодишњег извештаја су исти као и код годишњих извештаја, само се за ову прилику користи посебан образац трогодишњег извештаја.

